

لایحه پیشنهادی ۱۰

لایحه پیشنهادی

حقوق آفرینش‌های ادبی و هنری

پیشگفتار

سابقه قانونگذاری در حوزه حقوق آفرینش‌های ادبی و هنری به سال ۱۳۰۴ بازمی‌گردد که چهار ماده از قانون مجازات عمومی شامل مواد ۲۴۵ تا ۲۴۸ به ابتدایی‌ترین حقوق در این زمینه اشاره دارد.

بعد از آن، از اوایل دهه چهل شمسی موضوع تصویب قانون مستقل برای این حقوق در وزارت فرهنگ و هنر و مجلس شورای ملی مطرح گردید و در نهایت در سال ۱۳۴۸ قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان به تصویب رسید.

این قانون ضمن آن که با مبانی حقوق آفرینش‌های ادبی و هنری و مواد کنوانسیون برن مطابقت و سازگاری داشته در عین حال در ماده ۲۲ به اصل صلاحیت سرزمینی که مورد توافق همه نظام‌های حقوقی دیگر نیز هست، بسنده کرده و صلاحیت جهانی را نپذیرفته است.

بنابراین حتی مبانی ماده ۲۲ نیز بر اساس اصول پذیرفته شده کپی رایت است و لیکن از سال ۱۳۴۸ قانونگذار و سیاست‌گذاران فرهنگی کشور با پیوستن به کنوانسیون برن موافق نبودند و اکنون نیز شاید به دلایل مشابه و احیاناً به دلایل دیگر بخصوص در شرایط اعمال تحریم‌ها هنوز اقبالی برای پیوستن نشان داده نشده است.

بعد از سال ۱۳۴۸ نقدهایی به فراگیری قانون مصوب وارد گردید و در نهایت قانون تکمیلی با عنوان قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی در سال ۱۳۵۲ به تصویب رسید.

در دوره قبل انقلاب در این حوزه قانون دیگری تصویب نشده و تا حدودی اهداف قانونگذار با وجود این دو قانون برآورده شده بود.

نخستین قانون بعد از انقلاب در این حوزه، قانون حمایت از پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای در سال ۱۳۷۹ بود که تأثیر چندانی از خود بجای نگذاشت.

سال ۱۳۸۲ قانون تجارت الکترونیکی در چند ماده به موضوع حق مؤلف پرداخت و مهمترین خدمتی که انجام داد به صراحت داده پیام را در حکم نوشته قرار داد.

از سال ۱۳۸۴ تاکنون لایحه قانون مالکیت ادبی و هنری در دولت‌های ۹ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ در دستور کار قرار داشته و در واپسین روزهای تصویب آن در کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس، برای اعمال اصلاحاتی به دولت مرجوع گردید.

اکنون بحث‌های زیادی در خصوص اصلاح لایحه یا تجمیع و تنقیح قوانین موجود وجود دارد.

مهمترین اشکال لایحه، طولانی شدن مراحل تدوین و چند دست شدن محتوا و نگارش آن است به نحوی که علاوه بر اشکالات ماهوی، به سختی می‌توان موضع لایحه را نسبت به دو نظام حق مؤلف و کپی‌رایت فهمید چراکه هر نهاد و شورا و کمیسیونی که به اصلاح لایحه پرداخته، بسته به دیدگاه‌ها و اهداف خود، دست به تغییرات بنیادی زده و اکنون نسخه‌ای که بیش از ۱۰ دفعه دچار تغییرات شده، از انسجام کافی برخوردار نیست.

موضوع دوم آن است که قانون جدید باید با توجه به وضعیت ایران نسبت به کنوانسیون برن تدوین و به تصویب برسد. این وضعیت هنوز مشخص نیست حال آن که پیوستن به سازمان تجارت جهانی نیازمند پذیرفتن معاهده تریپس است و برای پذیرش معاهده تریپس باید ماده ۲۱ معاهده کنوانسیون برن را پذیرفت و به این کنوانسیون پیوست.

در شرایط موجود بهتر آن است که قوانین موجود که ذکر شد، تجمیع و تنقیح و اصلاح گردیده و به عنوان قانون واحد به تصویب مجلس برسد.

مزایای این پیشنهاد آن است که:

اولاً قوانین موجود بخصوص قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان دارای نظام حق مؤلف است که سازگار با نظام حقوقی نوشته یا رومی ژرمنی بوده که در کشور ما دارای سابقه است.

دوم آن که قانون حاکم کاملاً بر اساس اصول و مبانی حقوق آفرینش‌های ادبی و هنری و برگرفته از کنوانسیون برن است به نحوی که حتی در صورت تصمیم به پیوستن به آن کنوانسیون، با اصلاح ماده ۲۲ قانون موجود می‌توان سازگاری لازم را فراهم کرد.

سوم آن که قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان دارای استحکام لازم در قانون نویسی بوده و ضمن جامع بودن به جزئیات نپرداخته و همه آثار علمی، ادبی و هنری را تحت پوشش قرار داده است. این در حالی است لایحه جدید دارای اشکال ورود به جزئیات و محدود کردن اراده طرفین قرارداد می‌باشد.

چهارم آن که تجمیع قوانین می‌تواند حوزه‌های متعدد اعم از ترجمه، تکثیر، نرم‌افزارها و انواع آثار فکری را به زیر چتر قانون واحد درآورده و بر همه آنها حکمرانی مناسب و متناسب نماید.

پنجم آن که قضات و حقوقدانان و عموم مخاطبان قانون با اصول کلی و احکام قانونی موجود در قوانین قبلی آشنا بوده و تغییر جدی در آنها ایجاد نشده است.

ششم آن که اشکالات مهم قوانین موجود بخصوص در بحث استفاده منصفانه و ضمانت اجراهای حقوقی و کیفی برطرف گردیده و متناسب با شرایط روز پیش‌بینی شده است.

هفتم آن که تجمیع و اصلاح قوانین موجود از جهت تدوین راحت‌تر و از جهت تصویب در مجلس شورای اسلامی سریع‌تر خواهد بود و جامعه مخاطب می‌تواند بیشتر از مزایای آن استفاده کند.

و در نهایت، فرصت کافی برای ارزیابی اصلاحات قانونی وجود دارد تا قانونگذار قانون جامع را با توجه به شرایط کشور در آینده به تصویب رساند.

فعالیت پژوهشی حقوقی بر روی قوانین موجود و اعمال اصلاحات و تجمیع قوانین به نحوی که انسجام قانون حفظ شده و در عین حال شرایط روز جامعه نیز مورد توجه باشد، در طی بیش از بیست سال گذشته انجام شده و اکنون ماحصل آن به ضمیمه توضیحات و قوانین موجود ارائه می‌گردد.

توضیحات در پاورقی تا حدودی توجیه کننده تغییرات و اصلاحات و اضافات بوده و خواننده را با اهداف و نیات نگارنده آشنا می‌سازد.

اینجانب علاوه بر تحصیلات مرتبط حقوقی و نگارش پایان‌نامه کارشناسی ارشد با عنوان سیاست جنایی ایران در حمایت از حقوق تألیف و نشر و رساله دکتری با موضوع مبانی نظری و فقهی حقوق مالکیت ادبی و هنری و آشنایی با حوزه ادبیات و شعر و خوشنویسی دارای سابقه سی و چند ساله در حوزه نشر هستم.

اکنون که متن پیشنهادی آماده گردیده و این پیشگفتار را می‌نویسم احساسم آن است که بار سنگینی از دوش من برداشته شده و از این به بعد باید منتظر نظرات و نقدهای بزرگان و صاحب‌نظران باشم تا متن نهایی آماده گردد.

این متن را به ضمیمه قوانین و مقرراتی ارائه کردم که خواننده را از مراجعات متعدد به منابع مرتبط بی‌نیاز گرداند.

امیدوارم تلاش‌های انجام شده مورد قبول حق و مورد استفاده جامعه علمی، فرهنگی و هنری کشورم ایران باشد.

۶ • قانون حمایت حقوق آفرینش‌های ادبی و هنری

لایحه پیشنهادی

حقوق آفرینش‌های ادبی و هنری

دی ماه ۱۴۰۲

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- از نظر این قانون به مؤلف و مصنف و هنرمند «پدیدآورنده» و به آنچه از راه دانش یا هنر و یا ابتکار آنان پدید می‌آید بدون در نظر گرفتن طریقه یا روشی که در بیان و یا ظهور و یا ایجاد آن به کار رفته (اثر) اطلاق می‌شود. **تبصره ۵-** ترجمه، اقتباس، تنظیم موسیقی و سایر انواع تبدیل‌های اثر ادبی و هنری، بدون آن که به حق پدید آورنده اثر اصلی خدشه ای وارد شود، همچون آثار اصیل تحت حمایت قرار می‌گیرند^۱.

ماده ۲- اثرهای مورد حمایت این قانون به شرح زیر است:

---

^۱ باتوجه به تجمیع قانون مربوط به ترجمه و لزوم تعیین تکلیف آثار تبدیلی، متن بند ۳ ماده ۲ کنوانسیون برن عیناً آورده شده است.

- ۱- کتاب و مقاله و پایان نامه و گزارش پژوهشی^۲ و رساله و جزوه و نمایشنامه و داده پیام^۳ و هر نوشته دیگر علمی و فنی و ادبی و هنری که به هر طریق و روش نوشته شده باشد.^۴
- ۲- شعر و ترانه و سرود و تصنیف و سخنرانی^۵ که به هر ترتیب و روش نوشته یا ضبط یا نشر شده باشد.
- ۳- اثر دیداری و شنیداری^۶ به منظور اجراء در صحنه‌های نمایش یا پرده سینما یا پخش از رسانه‌های ارتباط جمعی^۷ و رادیو یا تلویزیون که به هر ترتیب و روش نوشته یا ضبط یا نشر شده باشد.
- ۴- اثر موسیقی که به هر ترتیب و روش نوشته یا ضبط یا نشر شده باشد.
- ۵- نقاشی و تصویر و طرح و نقش و نقشه جغرافیایی ابتکاری و نوشته‌ها و خط‌های تزئینی و هرگونه اثر تزئینی و اثر تجسمی که به هر طریق و روش به صورت ساده یا ترکیبی بوجود آمده باشد.
- ۶- هرگونه پیکره (مجسمه).

---

^۲ گزارش‌های پژوهشی، پایان نامه‌ها و نرم افزارهای چند رسانه ای به استناد صدر ماده ۱۶۰ قانون برنامه پنج ساله سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان اضافه شده بود. پایان نامه و گزارش پژوهشی را در این بند و نرم افزارهای چند رسانه ای در بند ۱۲ پیش بینی شده است.

^۳ ماده ۶ قانون تجارت الکترونیکی تصریح دارد: داده پیام هرگاه وجود یک نوشته از نظر قانون لازم باشد، داده پیام در حکم نوشته است.

^۴ ممکن است در آینده انواع جدیدی برای نوشته به وجود آید، بنابراین قید هر طریق و روش اضافه گردیده است.

^۵ سخنرانی یا خطابه از جمله مواردی است که باید مورد حمایت قرار گیرد.

^۶ معدل سمعی و بصری که در قانون سال ۴۸ ذکر شده است.

^۷ ارتباطات در این حوزه فراتر از رادیو و تلویزیون بوده بنابراین رسانه‌های ارتباط جمعی نیز اضافه گردیده است.

- ۷- اثر معماری از قبیل طرح و نقشه ساختمان.
- ۸- اثر عکاسی که با روش ابتکاری و ابداع پدید آمده باشد.
- ۹- اثر ابتکاری مربوط به هنرهای دستی یا صنعتی و نقشه قالی و گلیم.
- ۱۰- اثر ابتکاری که بر پایه فرهنگ عامه (فولکلور) یا میراث فرهنگی و هنر ملی پدید آمده باشد.
- ۱۱- اثر فنی که جنبه ابداع و ابتکار داشته باشد.
- ۱۲- اثر نرم افزاری و الکترونیکی (رقومی)^۸
- ۱۳- طرح و الگوی تولید شده پارچه و لباس^۹
- ۱۴- هرگونه اثر مبتکرانه دیگر که از ترکیب چند اثر از اثرهای نامبرده در این فصل پدید آمده باشد.

فصل دوم: حقوق پدیدآورنده

- ماده ۳-** حقوق پدیدآورنده شامل حق انحصاری نشر و پخش و عرضه و اجرای اثر و حق بهره‌برداری مادی و معنوی از نام و اثر اوست.
- ماده ۴-** حقوق معنوی پدیدآورنده شامل حق احترام به نام صاحب اثر (حق سرپرستی) و حق احترام به اثر (حق تمامیت)^{۱۰} محدود به زمان و مکان نیست و غیرقابل انتقال است.
- ماده ۵-** پدیدآورنده اثرهای مورد حمایت این قانون می‌تواند استفاده از حقوق مادی خود را در کلیه موارد از جمله موارد زیر به غیر واگذار کند:

---

^۸ آثار نرم افزاری و الکترونیکی اعم از برنامه‌های ارائه خدمات مانند برنامه‌های حسابداری و گرافیک و عرضه کتاب و فیلم و ... و فایل‌های مورد استفاده مانند کتاب الکترونیکی و ...

^۹ مستند به ماده ۴ قانون ساماندهی مد و لباس مصوب ۱۳۸۵

^{۱۰} این دو حق با وضوح بیشتری ذکر شده تا قابل تفسیر نباشد.

- ۱ - تهیه و پخش^{۱۱} فیلم‌های سینمایی و تلویزیونی و مانند آن
  - ۲ - نمایش صحنه‌ای مانند تئاتر و باله و نمایش‌های دیگر
  - ۳ - ضبط و عرضه^{۱۲} تصویری یا صوتی اثر
  - ۴ - پخش از رادیو و تلویزیون و وسائل دیگر
  - ۵ - نشر و تکثیر و عرضه‌ی اثر به صورت چاپی و الکترونیکی و صوتی و مانند آن^{۱۳}
  - ۶ - استفاده از اثر در کارهای علمی و ادبی و صنعتی و هنری و تبلیغاتی
  - ۷ - نمایش آثار هنری و عکاسی و معماری^{۱۴}
  - ۸ - ترجمه و تلخیص و اقتباس و هر نوع تبدیل اثر^{۱۵}
  - ۹ - به کار بردن اثر در فراهم کردن یا پدید آوردن اثرهای دیگری که در ماده دوم این قانون درج شده‌است.
- ماده ۶-** اثری که با همکاری دو یا چند پدیدآورنده به وجود آمده باشد و کار یکایک آنان جدا و متمایز نباشد اثر مشترک نامیده می‌شود و حقوق ناشی از آن حق مشاع پدیدآورندگان است.
- ماده ۷-** اثری که با ابتکار و مدیریت یک شخص حقیقی و توسط چند شخص حقیقی یا حقوقی پدید می‌آید اثر جمعی نامیده می‌شود و حقوق ناشی از آن متعلق به شخص مدیر خواهد بود.^{۱۶}

---

^{۱۱} تهیه بدون پخش معنایی نمی‌تواند داشته باشد.

^{۱۲} ضبط نیز بدون عرضه جنبه انتفاعی نمی‌تواند داشته باشد.

^{۱۳} تبیین انواع نشر و تکثیر و عرضه می‌تواند قانون را شفاف‌تر نماید.

^{۱۴} نمایش و عرضه آثار هنری و عکاسی و معماری از جنبه‌های حقوق مادی محسوب می‌شود.

^{۱۵} ترجمه از بند ۵ در قانون سال ۴۸ جدا گردیده تا ضمن هم‌سان سازی مواردی مانند نشر و

تکثیر و عرضه، ترجمه نیز همراه تلخیص و اقتباس جزو آثار اشتقاقی ذکر شده است.

^{۱۶} اثر جمعی دارای سابقه‌ای در قوانین ما ندارد در حالی که این نوع آثار در جامعه زیاد می‌باشد.

ماده ۸ - نقل از اثرهایی که انتشار یافته است و استناد به آنها به مقاصد ادبی و علمی و فنی و آموزشی و تربیتی و به صورت انتقاد و تقریظ با ذکر مأخذ در حدود متعارف مجاز است.^{۱۷}

ماده ۹ - کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی که به صورت غیرانتفاعی اداره می‌شوند می‌توانند طبق آیین نامه ای که به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید، اثرهای مورد حمایت این قانون را به منظور حفظ و جایگزین کردن نسخه موجود، به شرط این که تهیه اثر به طور متعارف ممکن نباشد، به میزان مورد نیاز و متناسب با فعالیت خود، نسخه برداری یا تکثیر محدود نمایند.^{۱۸}

تبصره - کتابخانه‌های الکترونیکی از شمول این ماده خارج می‌باشند و هر نوع ارائه خدمات در این نوع کتابخانه‌ها باید با رعایت حقوق پدیدآورندگان و صاحبان حق صورت گیرد.^{۱۹}

---

^{۱۷} ماده ۸ همان ماده ۷ قانون سال ۴۸ است که به شرایط نقل قول پرداخته با این تفاوت که تبصره آن حذف شده است. در تبصره آمده بود که ذکر مأخذ در مورد جزوه‌های درسی الزامی نیست و این خلاف مبانی حقوق آفرینش‌های حقوقی می‌باشد.

^{۱۸} به منظور حفظ و جایگزین کردن نسخه موجود، به شرط این که تهیه اثر به طور متعارف ممکن نباشد، دو موضوعی است که اضافه گردیده است. موضوع نخست، به منظور حفظ و جایگزینی نسخه‌های موجود کتابخانه‌ها را از اقدامات بیشتر منع می‌کند و موضوع دوم، شرط می‌کند که اگر نسخه‌های کتاب در دسترس برای خرید نباشد، کتابخانه‌ها مجاز به نسخه‌برداری هستند.

در ضمن نسخه‌برداری همراه با تکثیر محدود قید شده تا منظور مشخص باشد و کتابخانه‌ها به تکثیر اثر به تعداد زیاد نپردازند.

^{۱۹} استفاده از عنوان کتابخانه در محیط الکترونیکی باعث سوء استفاده از تسهیلات این ماده شده و خواهد شد. کتابخانه‌های الکترونیکی در واقع بانک‌های اطلاعات هستند که بدون محدودیت می‌توانند به عرضه آثار تحت حمایت این قانون بپردازند. بنابراین تبصره ذکر شده منظور قانون‌گذار را بطور شفاف بیان می‌دارد.

ماده ۱۰ - نسخه‌برداری از اثرهای مورد حمایت این قانون مذکور در بند ۱ از ماده ۲ و ضبط برنامه‌های دیداری شنیداری فقط در صورتی که برای استفاده شخصی و غیرانتفاعی باشد مجاز است.

ماده ۱۱ - عرضه گزارش تحقیقی یا پایان نامه تحصیلی و شغلی در حکم عرضه اثر موضوع ماده ۲۶ می باشد و پدیدآورنده مسئولیت رعایت حقوق دیگران بر اساس این قانون را بر عهده خواهد داشت.^{۲۰}

ماده ۱۲ - پدیدآورنده آثار نقاشی و گرافیکی و خطاطی و هنرهای تجسمی و تزئینی دارای حق بافروشی (حق تعقیب) نسخه اصل پس از فروش اولیه می‌باشد. این حق غیر قابل اسقاط و غیر قابل انتقال از پدیدآورنده به دیگری از طریق قرارداد است.

تبصره - شرایط و میزان سهم پدیدآورنده از مبلغ بافروشی طبق آیین نامه اجرایی که توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید، تعیین می گردد.^{۲۱}

---

^{۲۰} موضوع گزارش‌های تحقیقی و پایان نامه‌ها یکی از موضوعات ناسامان کشور است که نقض حقوق آفرینش‌های فکری به وفور صورت می‌گیرد. برای جایگزینی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی مصوب ۱۳۹۶ این ماده و چند ماده دیگر پیش‌بینی شده است. عمل مجرمانه در گزارش‌های تحقیقی و پایان‌نامه‌ها عرضه آنها می‌باشد که در بخش مجازات‌ها نیز به آن پرداخته شده است.

^{۲۱} موضوع حق تعقیب و نقش آن در حمایت از پدیدآورندگان آثار هنری مورد غفلت قانونگذار بوده و لازم است که این حق مطابق روش جهانی موضوع ماده ۱۴ سوم کنوانسیون برن مورد حمایت قرار گیرد.

فصل سوم:

مدت حمایت از حق پدیدآورنده و حمایت‌های قانونی دیگر

ماده ۱۳ - مدت استفاده از حقوق مادی پدیدآورنده موضوع این قانون که به موجب وصایت یا وراثت منتقل می‌شود از تاریخ مرگ پدیدآورنده پنجاه سال است و اگر وارثی وجود نداشته باشد یا بر اثر وصایت به کسی منتقل نشده باشد جزو اموال فکری عمومی محسوب خواهد شد.^{۲۲}

تبصره - مدت حمایت اثر مشترک موضوع ماده (۶) این قانون پنجاه سال بعد از فوت آخرین پدیدآورنده خواهد بود.^{۲۳}

ماده ۱۴ - حقوق مادی اثرهایی که در نتیجه سفارش یا استخدام^{۲۴} پدید می‌آید تا سی سال از تاریخ پدیدآمدن اثر متعلق به سفارش دهنده یا استخدام کننده است مگر آنکه برای مدت کمتر یا ترتیب محدودتری توافق شده باشد.

تبصره - پاداش و جایزه نقدی و امتیازاتی که در مسابقات علمی و هنری و ادبی طبق شرایط مسابقه به آثار مورد حمایت این قانون موضوع این ماده تعلق می‌گیرد متعلق به پدیدآورنده خواهد بود.

ماده ۱۵ - انتقال گیرنده حق پدیدآورنده می‌تواند تا سی سال پس از واگذاری از این حق استفاده کند مگر این که برای مدت کمتر توافق شده باشد.

---

^{۲۲} تعیین تکلیف با صراحت برای اموال فکری در حالتی که زمان حمایت از حقوق مادی آنها منقضی شده است، لازم و ضروری می‌نماید.

^{۲۳} . اصلاحی مصوب ۱۳۸۹/۵/۳۱ روزنامه رسمی شماره ۱۹۱۰۳ مورخ ۸۹/۷/۸

^{۲۴} آثار ناشی از استخدام که به نوعی ناشی از سفارش محسوب می‌شد به عنوان نوعی از آثار مورد حمایت ذکر شده است.

ماده ۱۶ - در مورد مواد ۱۴ و ۱۵ پس از انقضای مدت‌های مندرج در آن مواد استفاده از حق مذکور در صورت حیات پدیدآورنده متعلق به خود او و در غیر این صورت تابع ترتیب مقرر در ماده ۱۳ خواهد بود.

ماده ۱۷ - تکثیر و عرضه آثار مورد حمایت این قانون به همان زبان و شکلی که نشر و عرضه شده به قصد فروش یا بهره‌برداری مادی به صورت چاپی یا الکترونیکی یا صوتی یا طرق مشابه بدون اجازه صاحب حق ممنوع است.^{۲۵}

ماده ۱۸ - در موارد زیر حقوق مادی پدیدآورنده از تاریخ نشر یا عرضه به مدت سی سال مورد حمایت این قانون خواهد بود:

- ۱ - اثرهای سینمایی یا عکاسی.
- ۲ - هرگاه اثر متعلق به شخص حقوقی باشد یا حق استفاده از آن به شخص حقوقی واگذار شده باشد.

ماده ۱۹ - نام و عنوان و نشان ویژه‌ای که معرف اثر است از حمایت این قانون برخوردار خواهد بود و هیچ کس نمی‌تواند آنها را برای اثر دیگری از همان نوع یا مانند آن به ترتیبی که القای شبهه کند به کار برد.

ماده ۲۰ - انتقال گیرنده و ناشر و کسانی که طبق این قانون اجازه استفاده یا استناد یا اقتباس از اثری را به منظور انتفاع دارند باید نام پدیدآورنده را با عنوان و نشانه ویژه معرف اثر همراه اثر یا روی نسخه اصلی یا نسخه‌های چاپی یا تکثیر شده به روش معمول و متداول اعلام و درج نمایند مگر این که پدیدآورنده به ترتیب دیگری موافقت کرده باشد.

ماده ۲۱ - هرگونه تغییر یا تحریف در اثرهای مورد حمایت این قانون و نشر آن بدون اجازه پدیدآورنده ممنوع است.

---

^{۲۵} تجمیع قوانین حوزه آفرینش‌های ادبی و هنری ایجاب می‌نماید تا موضوع تکثیر و عرضه آثار مورد حمایت نیز مطرح شود. این ماده همان ماده ۲ قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات صوتی می‌باشد.

ماده ۲۲ - آثار مورد حمایت این قانون که نشر و تکثیر می شوند باید در

صفحه شناسنامه آنها شماره دفعات و شمارگان و تاریخ ذکر گردد.^{۲۶}

ماده ۲۳ - پدیدآورندگان می توانند اثر و نام و عنوان و نشانه ویژه اثر خود را

در مراکزی که وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی^{۲۷} با تعیین نوع آثار آگهی

می نمایند به ثبت برسانند.

آیین نامه چگونگی و ترتیب انجام یافتن تشریفات ثبت و همچنین مرجع

پذیرفتن درخواست ثبت به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

---

^{۲۶} از متن ماده ۲۰ قانون مصوب ۴۸ موارد اضافی حذف گردیده است. مهمترین مورد ذکر نام

چاپخانه است که حتی در مورد کتابهای چاپی نیز با وجود دستگاههای چاپ دیجیتال

موضوعیت ندارد.

^{۲۷} وزارت فرهنگ و هنر در ماده ۲۱ قانون مصوب ۴۸ تغییر یافته است.

ماده ۲۴ - حقوق مادی پدیدآورنده موقعی از حمایت این قانون برخوردار خواهد بود که اثر برای نخستین بار یا همزمان با خارج^{۲۸} در ایران با قیمت عرفی داخلی نشر یا پخش یا عرضه یا اجرا^{۲۹} شده باشد.

^{۲۸} یکی از مواد مهم این قانون، بدون آن که اصل صلاحیت سرزمینی مورد خدشه واقع شود، نیازمند اصلاح می‌باشد. تغییر صلاحیت سرزمینی به صلاحیت شخصی که بتواند از آثار هر ایرانی در هر جای جهان حمایت کند، بر خلاف اصل مهمی است که از ابتدا در نزد قانونگذار مهم بوده است و آن حمایت از خوانندگان و مصرف کنندگان داخلی به واسطه دسترسی فوری به تولیدات فکری دانشمندان و هنرمندان کشور است. به عبارتی اثری که پدیدآورنده در خارج از ایران منتشر می‌کند و مردم باید برای دسترسی فوری به آن هزینه بیشتر به ناشر یا تولیدکننده خارجی بپردازند، مورد حمایت قانونگذار نیست. به نظرم این منطق درست و صحیح است.

دانشمندان و هنرمندان ایرانی می‌توانند آثار خود را ابتدا در داخل کشور منتشر کرده و سپس ظرف یک ماه در یکی از کشورهای عضو اتحادیه برن منتشر کنند تا هم از حقوق داخلی و هم بین‌المللی برخوردار باشند.

آثار خارجی برای حمایت حقوق مادی در ایران لازم است بطور همزمان در داخل منتشر شوند و این در واقع عکس قاعده حمایت از آثار منتشر شده در خارج از کشورهای عضو اتحادیه برن است که در کنوانسیون پیش بینی شده است.

انتشار همزمان آثار خارجی که با توافق و قرارداد بین ناشر خارجی و ناشر داخلی امکان وقوع دارد، مصادق انتشار برای نخستین بار در داخل کشور خواهد بود. نخستین بار معنای حصر ندارد و انتشار همزمان را مورد حمایت قرار می‌دهد. این اصلاح کاملاً بر وفق قاعده حمایت از مصرف کنندگان داخلی است که باید به منابع روز منتشر شده در داخل و خارج دسترسی داشته باشند. در این صورت، ناشران داخلی می‌توانند آثار خارجی را به صورت همزمان با کشور مبدأ و کشورهای دیگر، با اخذ مجوز و رعایت قوانین داخلی، به زبان اصلی منتشر نمایند و حقوق مادی این آثار اعم از ترجمه و افسست آن‌ها را مانند آثار داخلی در اختیار داشته باشند.

موضوع همزمانی انتشار و نخستین بار انتشار در ماده ۳ کنوانسیون برن مطرح شده است.

ماده ۲۵ - حمایت‌های مذکور در این قانون به شرط وجود عهدنامه یا معامله متقابل نسبت به اتباع سایر کشورها نیز جاری است.^{۳۰}

فصل چهارم: تخلفات و مجازات‌ها

ماده ۲۶ - هرکس تمام یا قسمتی از اثر دیگری را که مورد حمایت این قانون است به نام خود یا به نام پدیدآورنده بدون اجازه او و یا عالمأ عامداً به نام شخص دیگری غیر از پدیدآورنده نشر یا پخش یا عرضه یا اجرا^{۳۱} کند علاوه بر جزای نقدی درجه دو و جبران خسارت بر اساس نظر کارشناس که باید حداقل معادل مبلغ جریمه تعیین شده باشد، به حبس یا محرومیت از حقوق اجتماعی و کسب و کار درجه شش موضوع ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی محکوم می‌گردد.^{۳۲}

یکی از مهمترین مشکلات انتشار کتاب‌های ترجمه در داخل کشور، آشفتنگی و تعدد در ترجمه- هاست که به دلیل عدم حمایت از حقوق مادی اصل اثر به وجود آمده است.^{۲۹} اصطلاحات نشر، پخش، عرضه و اجرا در قانون مصوب ۴۸ دارای اشکالاتی در ذکر کامل بود که رفع گردیده است.

^{۳۰} معامله متقابل از جمله راهکارهای مهمی است که در نبود کپی رایت جهانی می‌تواند بخشی از مسائل مربوط به آن را مدیریت کند. این متن همان متن ماده ۶ قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی است.

^{۳۱} موارد مورد حمایت شامل هر چهار مورد شده است.

^{۳۲} نقض حقوق پدیدآورنده به نحوی حیثیتی دیده شده است. به عبارتی نقض حقوق معنوی پدیدآورنده قابل ارزیابی مالی یا تقویم برای جبران خسارت نیست. برای همین در قانون مصوب ۴۸ بجز مرتکبان حقوقی، برای نقض حقوق پدیدآورندگان مجازات حبس پیش‌بینی شده است. البته قانونگذار در قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات صوتی برای نقض حق ترجمه و تکثیر

علاوه بر مجازات حبس به جبران خسارت نیز اشاره کرده است. طبیعی است که این جرم بیشتر جنبه مادی داشته و کمتر جنبه حیثیتی دارد. اکنون که این قوانین تجمیع شده اند لازم است به هر دو جنبه این جرایم پرداخته شود. در جرم نقض حقوق پدیدآورندگان جنبه عمومی جرم که فریب مخاطب باشد، دارای اهمیت است. به این دلیل مجازات جریمه می‌تواند مجازات مناسبی باشد. جریمه نقدی درجه دو تا حدودی متناسب این جرم است.

علاوه بر جریمه که به حساب دولت واریز می‌شود، پدیدآورنده هم باید انگیزه برای پیگیری قضایی داشته باشد. برآورد خسارت به پدیدآورنده کار سختی است که اختلاف نظر کارشناسان در آن زیاد است. بهترین راهی که می‌تواند موجب پیشگیری مناسب‌تر باشد، تعیین حداقل خسارت معادل جریمه تعیین شده در نظریه کارشناسی است. به عبارتی برای تعیین مبلغ خسارت پدیدآورنده، پرونده به کارشناس ارجاع می‌شود و کارشناس باید حداقل میزان خسارت را معادل جریمه تعیین شده توسط دادگاه اعلام نماید و در صورتی که ارزیابی خسارت بیش از آن باشد، نظر خود را اعلام خواهد کرد و دادگاه تصمیم‌گیری می‌کند.

این دو مجازات مالی ممکن است به نظر زیاد بیاید و لیکن هم برای موارد کلان تا حدودی بازدارنده است و هم برای موارد خرد می‌تواند کاملاً بازدارنده باشد. لازم است بدانیم که گستره آشفتگی و نقض حقوق در موارد خرد بسیار وسیع و فراگیر است و با چنین مجازات‌هایی ممکن است بتوان ساماندهی کرد.

دو مجازات حیثیتی هم پیش‌بینی شده که شامل حبس و محرومیت از حقوق اجتماعی و کسب و کار است. یکی از این دو مجازات می‌تواند توسط قاضی تعیین شود. این اختیار هم برای ایجاد ترس نزد مجرمان کارایی دارد و به نوعی بازدارنده است و هم چنانچه با سیاست حبس - زدایی مواجه بودیم، مجازات مؤثر دیگری وجود دارد تا جایگزین گردد.

تبصره ۵ - مسئولیت قضایی رعایت حقوق دیگران در اثری که دارای قرارداد مکتوب بین پدیدآورنده و انتقال گیرنده حقوق مادی اثر می باشد، بر عهده پدیدآورنده خواهد بود.^{۳۳}

ماده ۲۷ - متخلفان از ماده ۱۷ علاوه بر جزای نقدی درجه دو و جبران خسارت بر اساس نظر کارشناس که باید حداقل معادل مبلغ جریمه تعیین شده باشد، به حبس یا محرومیت از حقوق اجتماعی و کسب و کار درجه شش محکوم می گردند.^{۳۴}

^{۳۳} یک از مسائل مهم در حوزه نقض حقوق آفرینش‌های فکری، مباشرت افرادی مؤلف‌نما یا مترجم‌نما می‌باشد که مرتکب جرم شده و متونی را برای انتشار به ناشر ارائه می‌نمایند. در این صورت ناشر از اصالت محتوا خبر ندارد و ممکن است بدون اطلاع از وضعیت مجرمانه آن، اقدام به انتشار نماید. در این حالت مجرم اصلی کسی است که ناشر را فریب داده و براساس قانون مصوب ۴۸ در امان است چراکه نشر و پخش و عرضه آثار غیرقانونی جرم است. موضوع مهم دیگر آن است که در توافقات و قراردادهای در حوزه آفرینش‌های فکری الزامی به کتبی بودن نیست و این موجب بسیاری از اختلافات می‌شود. اگر نخواستیم باشیم این الزام را بطور مستقیم و صریح در قانون پیش‌بینی کنیم، می‌توانیم تعیین کنیم که چنانچه قرارداد نشر یا پخش یا عرضه (کتاب، فیلم، صوت و ...) مکتوب باشد، مسئولیت حقوقی و کیفری این قرارداد بر عهده پدیدآورنده ادعایی است. با این تدبیر، ناشران اقدام به انعقاد قرار خواهند کرد و پدیدآورندگان ادعایی چنانچه مرتکب نقض حقوق دیگران شده باشند، قرارداد را امضا نمی‌کنند. این احتمال که ناشر کسی را برای نقض حقوق دیگران اجبر کرده باشد نیز در این صورت ضعیف خواهد شد و هرگز آن اجبر قرارداد امضا نخواهد کرد و چنانچه قراردادی در بین نباشد، مسئولیت جرم بر عهده ناشر خواهد بود.

^{۳۴} تفاوت این جرم با جرم ماده ۲۵ در این است که در ماده ۲۵ پدیدآورنده محور اصلی عمل مجرمانه است و در این ماده ناشر کتاب یا تهیه‌کننده فیلم و موسیقی و ... که اثر را به صورت قانونی منتشر کردند، محور اصلی قرار می‌گیرند. برای هر دو جرم باید مجازات سخت و

ماده ۲۸ - متخلفان از مواد ۱۹ و ۲۰ و ۲۱ این قانون که عالماً و عامداً مرتکب تخلف شده‌اند به جزای نقدی درجه سه یا محرومیت از حقوق اجتماعی و کسب و کار درجه شش محکوم می‌شوند.^{۳۵}

ماده ۲۹ - با محکومیت قطعی متخلفان مشمول این قانون، کلیه امتیازات و درجات علمی، اداری و شغلی ناشی از ارتکاب جرم، لغو و ابطال می‌گردد.^{۳۶}

ماده ۳۰ - نسبت به متخلفان از مواد ۱۹ و ۲۰ و ۲۱ این قانون در مواردی که به سبب سپری شدن مدت حق پدیدآورنده استفاده از اثر با رعایت مقررات این

پیشگیرانه تعیین کرد تا نظم حاکم گردد. در شرایط امروز، هیچ تضمینی برای دوام تیراژ اثر و پرداخت حقوق پدیدآورنده و ناشر و تهیه‌کننده و.. وجود ندارد و در آینده با انبوهی از آثار تقلبی و کپی شده روبرو خواهیم بود.

^{۳۵} نقض حقوق معنوی در عین اهمیتی که دارد کمتر جنبه مادی و مالی دارد و بیشتر جنبه اعتباری برای آن قابل تصور است. ضمن آن که به دلیل احتمال زیاد در خطا و جاافتادگی یا اشتباه تایپی و مانند آن، نباید این جرایم را جزو جرایم تام دانست و مرتکب را به صرف انجام آن، مجازات کرد. بنابراین قید عالماً و عامداً در نقض حقوق معنوی همانند نقض حقوق مادی لازم و ضروری است تا مقید گردد.

میزان مجازات نیز متناسب با نوع جرم تعیین شده و به نظر می‌رسد بازدارنده باشد.

^{۳۶} یکی از مهمترین ضمانت اجراها در قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی سلب امتیازات و درجات علمی، اداری و شغلی افراد متخلف است که علاوه بر جنبه معنوی و اعتباری، آنها را از جهت مالی و مادی نیز تنبیه می‌کند.

قانون برای همگان آزاد است، علاوه بر ورثه یا وصی پدیدآورنده، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز عنوان شاکی خصوصی را خواهد داشت.^{۳۷}

ماده ۳۱ - شاکی خصوصی می‌تواند از دادگاه صادرکننده حکم نهایی درخواست کند که مفاد حکم در یکی از رسانه‌ها به انتخاب و هزینه او آگهی شود.^{۳۸}

ماده ۳۲ - هرگاه متخلف از این قانون شخص حقوقی باشد، شخص حقیقی مسؤول که جرم ناشی از تصمیم او بوده علاوه بر جزای نقدی درجه دو و جبران خسارت بر اساس نظر کارشناس که باید حداقل معادل مبلغ جریمه تعیین شده باشد، به حبس یا محرومیت از حقوق اجتماعی و کسب و کار درجه شش محکوم می‌گردد و در صورتی که اموال شخص حقوقی به تنهایی تکافو نکند مابه‌التفاوت از اموال مرتکب جرم جبران می‌شود.^{۳۹}

---

^{۳۷} حمایت از حقوق معنوی ای که دایمی است در زمان سپری شدن مدت حمایت از حقوق مادی، موضوع مهم و حساسی است. اعتبار افراد و اسناد علمی و پژوهشی باید بطور دایمی مورد حمایت باشد. بیم آن که آزاد شدن حقوق مادی آثار انگیزه‌های حفاظت از تمامیت آثار کاسته می‌شود، اقتضا دارد که دولت در این خصوص نقش آفرینی کرده و به صیانت از آنها بپردازد.

^{۳۸} اعلام عمومی محکومیت‌ها می‌تواند تا حدودی بازدارنده باشد. در قانون جدید، عنوان روزنامه‌ها باتوجه به تحولات جدید و غیرقابل پیش‌بینی در آینده، به رسانه‌ها تغییر داده شد تا کارآمد باشد.

^{۳۹} اشخاص دولتی که مرتکب جرم می‌شوند بر اساس مواد ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ قانون مجازات اسلامی به مجازات بیشتری نسبت به اشخاص حقیقی محکوم می‌شوند و قانونگذار تدابیر خاصی را تدارک دیده است ولیکن در این لایحه، منوال اشخاص حقیقی در پیش گرفته شده و به نظر می‌رسد که بازدارنده خواهد بود.

ماده ۳۳ - مراجع قضایی مکلفند ضمن رسیدگی به شکایت شاکی خصوصی، به تقاضای او نسبت به جلوگیری از نشر و پخش و عرضه و اجرای آثار مورد شکایت و ضبط آن، دستور لازم به ضابطان دادگستری بدهند.^{۴۰}

تبصره ۵ - آثار ضبط شده و وسایل و مواد مصرفی برای وقوع جرم مانند زینگ بعد از نهایی شدن حکم محکومیت متخلف در اختیار شاکی قرار خواهد گرفت.^{۴۱}

ماده ۳۴ - چنانچه نقض حقوق مورد حمایت این قانون توسط محکوم علیه تکرار گردد یا جرایم موضوع این قانون به صورت سازمان یافته انجام شود علاوه بر حداکثر جزای نقدی درجه دو و جبران خسارت بر اساس نظر کارشناس که باید حداقل معادل مبلغ جریمه تعیین شده باشد، به حداکثر مدت حبس یا محرومیت از حقوق اجتماعی و کسب و کار درجه شش محکوم می‌گردد.^{۴۲}

ماده ۳۵ - تعقیب بزه‌های مذکور در این قانون با شکایت شاکی خصوصی شروع و با گذشت او موقوف می‌شود.

---

^{۴۰} دستور به جمع‌وری آثار غیرقانونی در قانون مصوب ۴۸ به اختیار قاضی بود و در قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی، تکلیف لحاظ شده بود. به نظر می‌رسد تکلیف مقام قضایی به جمع‌آوری آثار غیرقانونی منطقی‌تر و مناسب‌تر است.

^{۴۱} تعیین تکلیف آثار غیرقانونی در قوانین موجود، مسکوت گذاشته شده در حالی که نسخ موجود باید در اختیار صاحب حق قرار گیرد. ممکن است مصلحت بر امحا باشد و ممکن است قابلیت استفاده از طریق صاحب حق وجود داشته باشد.

انتشار کتاب یا فیلم یا ... نیازمند وسایل و مواد مصرفی مانند زینگ، لوح فشرده، نوار و مانند آن است. مقام قضایی باید علاوه بر جمع‌آوری نسخه‌های غیرقانونی، به جمع‌آوری و تحویل مواد مصرفی به صاحب حق نماید تا امکان تکرار جرم برای متخلف سخت‌تر و پرهزینه‌تر شود.^{۴۲} در مواردی که جرم تکرار می‌شود یا به صورت سازمان یافته انجام می‌شود، مجازات باید تشدید گردد. این سیاست در قالب حداکثر مجازات پیش‌بینی شده است.

ماده ۳۶ - مراکز علمی، پژوهشی و آموزشی و همچنین سازمان‌های دولتی و عمومی مکلف اند بررسی محتوایی پایان‌نامه‌ها و گزارش‌های پژوهشی ارائه شده را انجام داده و در صورت نقض حقوق آفرینش‌های ادبی و هنری بر اساس این قانون شکایت نمایند.^{۴۳}

ماده ۳۷ - در جرایم سازمان یافته یا در جرایمی که به صورت علنی انجام می‌شود یا در صورتی که مرتکب، حرفه خود را نقض حقوق مورد حمایت این قانون قرار داده باشد، مدعی العموم می‌تولند حتی بدون شکایت شاکی خصوصی برخورد قضایی نماید.^{۴۴}

---

^{۴۳} موضوع پایان‌نامه‌ها و گزارش‌های پژوهشی با دیگر آثار قابل حمایت فرق دارد. در این موارد، دانشگاه‌ها و مراکز اداری و مدیریتی از این پژوهش‌های ارائه شده برای امور ملی استفاده می‌کنند و بدین لحاظ، دارای اهمیت زیادی است. اعتبار علمی کشور به این پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و گزارش‌های پژوهشی است و ارائه دهندگان آنها باید دارای توانایی نگارش آنها باشند تا مدارج عالی را طی کنند و گرنه مدیریت جامعه با بحرانی عمیق مواجه خواهد شد. از آنجا که این پایان‌نامه‌ها و گزارش‌های پژوهشی ممکن است منتشر نشوند و صاحبان اصلی محتوا از نقض احتمالی حقوق خود مطلع نگردند و شکایت نکنند، لازم است مراکز دریافت کننده مکلف به طرح شکایت شوند تا از منافع ملی دفاع شده باشد. در این موارد قابلیت گذشت وجود ندارد.

^{۴۴} در همه نظام‌های حقوقی دنیا برای جرایم سازمان یافته و حرفه‌ای و علنی تشدید مجازات را پیش‌بینی کرده‌اند. از جمله موارد تشدید شرایط آن است که مدعی العموم یا دادستان را صاحب صلاحیت به رسیدگی کرده و قابل گذشت بودن را از آن جرم سلب می‌کنند. گاهی افرادی نقض حقوق موضوع این قانون را حرفه خود قرار دادند و به دلیل منافع سرشاری که دارند از پاسخگویی به شکایت یک نویسنده یا یک ناشر نمی‌هراسند. ضمن آن که با صرف مقدار کمی از درآمد نامشروع خود، می‌توانند رضایت شاکی را جلب نمایند. بدین جهت، تعقیب را منحصر به شکایت شاکی خصوصی نکرده و با ورود مدعی العموم، امکان گذشت شاکی منتفی خواهد شد.

ماده ۳۸ - انتقال گیرنده و ناشر و کسانی که حقوق مادی پدیدآورنده اثر به آنها واگذار شده است می توانند حقوق خود و پدیدآورنده را پیگیری قضایی نمایند.^{۴۵}

ماده ۳۹ - با اصلاح این قانون، مواد ۲۴۵ و ۲۴۶ و ۲۴۷ و ۲۴۸ قانون مجازات عمومی، قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی مصوب ۱۳۵۲ و قانون حمایت از پدیدآورندگان نرم افزارهای رایانه ای مصوب ۱۳۷۹ و ماده ۶۲ به جز تبصره ۲ و مواد ۶۳ و ۷۴ قانون تجارت الکترونیکی مصوب ۱۳۸۲ و قوانین و مقررات مغایر با این قانون نسخ می شوند.^{۴۶}

ماده ۴۰ - آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.^{۴۷}

---

^{۴۵} ناشران و تهیه کنندگان فیلم‌ها و ... به دلیل داشتن قرارداد با پدیدآورندگان و داشتن امکانات مالی و منافع بیشتر، باید بتوانند به عنوان ذی‌نفع از طرف خود و پدیدآورنده شکایت کرده و پیگیری قضایی نمایند.

^{۴۶} قوانین مرتبط با این لایحه برای جلوگیری از تشتت آرا نسخ گردیده است.

^{۴۷} مواد ۹ و ۱۰ قانون مصوب ۴۸ که مربوط به اجازه به وزارت اطلاعات و آموزش و پرورش برای استفاده از آثار منتشر شده قبل از سال ۱۳۴۸ بود، حذف گردیده است.

لايحه پيشنهادى ۲۵۰

ضمائم

۲۶ • قانون حمایت حقوق آفرینش‌های ادبی و هنری

قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان

مصوب ۱۳۴۸/۱۰/۱۱

فصل اول: تعاریف

ماده ۱ - از نظر این قانون به مؤلف و مصنف و هنرمند «پدیدآورنده» و به آنچه از راه دانش یا هنر و یا ابتکار آنان پدید می‌آید بدون در نظر گرفتن طریقه یا روشی که در بیان و یا ظهور و یا ایجاد آن به کار رفته «اثر» اطلاق می‌شود.

ماده ۲ - اثرهای مورد حمایت این قانون به شرح زیر است:

۱ - کتاب و رساله و جزوه و نمایشنامه و هر نوشته دیگر علمی و فنی و ادبی و هنری.

۲ - شعر و ترانه و سرود و تصنیف که به هر ترتیب و روش نوشته یا ضبط یا نشر شده باشد.

۳ - اثر سمعی و بصری به منظور اجراء در صحنه‌های نمایش یا پرده سینما یا پخش از رادیو یا تلویزیون که به هر ترتیب و روش نوشته یا ضبط یا نشر شده باشد.

۴ - اثر موسیقی که به هر ترتیب و روش نوشته یا ضبط یا نشر شده باشد.

۵ - نقاشی و تصویر و طرح و نقش و نقشه جغرافیایی ابتکاری و نوشته‌ها و خطهای تزئینی و هرگونه اثر تزئینی و اثر تجسمی که به هر طریق و روش به صورت ساده یا ترکیبی بوجود آمده باشد.

۶ - هرگونه پیکره (مجسمه).

۷ - اثر معماری از قبیل طرح و نقشه ساختمان.

۸ - اثر عکاسی که با روش ابتکاری و ابداع پدید آمده باشد.

۹ - اثر ابتکاری مربوط به هنرهای دستی یا صنعتی و نقشه قالی و گلیم.

- ۱۰- اثر ابتکاری که بر پایه فرهنگ عامه (فولکلور) یا میراث فرهنگی و هنر ملی پدید آمده باشد.
- ۱۱- اثر فنی که جنبه ابداع و ابتکار داشته باشد.
- ۱۲- هرگونه اثر مبتکرانه دیگر که از ترکیب چند اثر از اثرهای نامبرده در این فصل پدید آمده باشد.^{۴۸}

فصل دوم: حقوق پدیدآورنده

- ماده ۳-** حقوق پدیدآورنده شامل حق انحصاری نشر و پخش و عرضه و اجرای اثر و حق بهره‌برداری مادی و معنوی از نام و اثر اوست.
- ماده ۴-** حقوق معنوی پدیدآورنده محدود به زمان و مکان نیست و غیرقابل انتقال است.
- ماده ۵-** پدیدآورنده اثرهای مورد حمایت این قانون می‌تواند استفاده از حقوق مادی خود را در کلیه موارد از جمله موارد زیر به غیر واگذار کند:
- ۱- تهیه فیلمهای سینمایی و تلویزیونی و مانند آن
  - ۲- نمایش صحنه‌ای مانند تئاتر و باله و نمایش‌های دیگر
  - ۳- ضبط تصویری یا صوتی اثر بر روی صفحه یا نوار یا وسیله دیگر
  - ۴- پخش از رادیو و تلویزیون و وسائل دیگر
  - ۵- ترجمه و نشر و تکثیر و عرضه اثر از راه چاپ و نقاشی و عکاسی و گراور و کلیشه و قالب‌ریزی و مانند آن
  - ۶- استفاده از اثر در کارهای علمی و ادبی و صنعتی و هنری و تبلیغاتی
  - ۷- به کار بردن اثر در فراهم کردن یا پدیدآوردن اثرهای دیگری که در ماده دوم این قانون درج شده است.

---

۴۸. به استناد صدر ماده ۱۶۰ قانون برنامه پنج ساله سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، گزارش‌های پژوهشی، پایان نامه‌ها و نرم افزارهای چند رسانه ای به عنوان اثر مشمول مفاد قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ می‌گردد.

همچنین مستند به ماده ۴ قانون ساماندهی مد و لباس مصوب ۱۳۸۵ مبتنی بر نمادهای ایرانی - اسلامی مشمول حمایت قانونی حقوق مؤلفان و مصنفان و قانون ثبت اختراعات و مالکیت صنعتی خواهد بود.

ماده ۶ - اثری که با همکاری دو یا چند پدیدآورنده به وجود آمده باشد و کار یکایک آنان جدا و متمایز نباشد اثر مشترک نامیده می‌شود و حقوق ناشی از آن حق مشاع پدیدآورندگان است.

ماده ۷ - نقل از اثرهایی که انتشار یافته است و استناد به آنها به مقاصد ادبی و علمی و فنی و آموزشی و تربیتی و به صورت انتقاد و تقریظ با ذکر مأخذ در حدود متعارف مجاز است.

تبصره - ذکر مأخذ در مورد جزوه‌هایی که برای تدریس در مؤسّسات آموزشی توسط معلّمان آنها تهیه و تکثیر می‌شود الزامی نیست مشروط بر این که جنبه انتفاعی نداشته باشد.

ماده ۸ - کتابخانه‌های عمومی و مؤسّسات جمع‌آوری نشریات و مؤسّسات علمی و آموزشی که به صورت غیرانتفاعی اداره می‌شوند می‌توانند طبق آیین نامه‌ای که به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید از اثرهای مورد حمایت این قانون از راه عکسبرداری یا طرق مشابه آن به میزان مورد نیاز و متناسب با فعالیت خود نسخه‌برداری کنند.

ماده ۹ - وزارت اطلاعات^{۴۹} می‌تولند آثاری را که قبل از تصویب این قانون پخش کرده و یا انتشار داده است پس از تصویب این قانون نیز کماکان مورد استفاده قرار دهد.

ماده ۱۰ - وزارت آموزش و پرورش می‌تواند کتاب‌های درسی را که قبل از تصویب این قانون به موجب قانون کتاب‌های درسی چاپ و منتشر کرده است کماکان مورد استفاده قرار دهد.

ماده ۱۱ - نسخه‌برداری از اثرهای مورد حمایت این قانون مذکور در بند ۱ از ماده ۲ و ضبط برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی فقط در صورتی که برای استفاده شخصی و غیرانتفاعی باشد مجاز است.

^{۴۹} . در حال حاضر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

فصل سوم: مدت حمایت از حق پدیدآورنده و حمایت‌های قانونی دیگر

ماده ۱۲ - مدت استفاده از حقوق مادی پدیدآورنده موضوع این قانون که به موجب وصایت یا وراثت منتقل می‌شود از تاریخ مرگ پدیدآورنده پنجاه سال است و اگر وارثی وجود نداشته باشد یا بر اثر وصایت به کسی منتقل نشده باشد برای همان مدت به منظور استفاده عمومی در اختیار حاکم اسلامی (ولی فقیه) قرار می‌گیرد.
تبصره - مدت حمایت اثر مشترک موضوع ماده (۶) این قانون پنجاه سال بعد از فوت آخرین پدیدآورنده خواهد بود.^{۵۰}

ماده ۱۳ - حقوق مادی اثرهایی که در نتیجه سفارش پدید می‌آید تا سی سال از تاریخ پدیدآمدن اثر متعلق به سفارش دهنده است مگر آنکه برای مدت کمتر یا ترتیب محدودتری توافق شده باشد.

تبصره - پاداش و جایزه نقدی و امتیازاتی که در مسابقات علمی و هنری و ادبی طبق شرایط مسابقه به آثار مورد حمایت این قانون موضوع این ماده تعلق می‌گیرد متعلق به پدیدآورنده خواهد بود.

ماده ۱۴ - انتقال گیرنده حق پدیدآورنده می‌تواند تا سی سال پس از واگذاری از این حق استفاده کند مگر این که برای مدت کمتر توافق شده باشد.

ماده ۱۵ - در مورد مواد ۱۳ و ۱۴ پس از انقضای مدت‌های مندرج در آن مواد استفاده از حق مذکور در صورت حیات پدیدآورنده متعلق به خود او و در غیر این صورت تابع ترتیب مقرر در ماده ۱۲ خواهد بود.

ماده ۱۶ - در موارد زیر حقوق مادی پدیدآورنده از تاریخ نشر یا عرضه به مدت سی سال مورد حمایت این قانون خواهد بود:

- ۱ - اثرهای سینمایی یا عکاسی.
- ۲ - هرگاه اثر متعلق به شخص حقوقی باشد یا حق استفاده از آن به شخص حقوقی واگذار شده باشد.

۵۰. اصلاحی مصوب ۱۳۸۹/۵/۳۱ روزنامه رسمی شماره ۱۹۱۰۳ مورخ ۸/۷/۸۹

ماده ۱۷ - نام و عنوان و نشان ویژه‌ای که معرف اثر است از حمایت این قانون برخوردار خواهد بود و هیچ کس نمی‌تواند آنها را برای اثر دیگری از همان نوع یا مانند آن به ترتیبی که القای شبهه کند به کار برد.

ماده ۱۸ - انتقال گیرنده و ناشر و کسانی که طبق این قانون اجازه استفاده یا استناد یا اقتباس از اثری را به منظور انتفاع دارند باید نام پدیدآورنده را با عنوان و نشانه ویژه معرف اثر همراه اثر یا روی نسخه اصلی یا نسخه‌های چاپی یا تکثیر شده به روش معمول و متداول اعلام و درج نمایند مگر این که پدیدآورنده به ترتیب دیگری موافقت کرده باشد.

ماده ۱۹ - هرگونه تغییر یا تحریف در اثرهای مورد حمایت این قانون و نشر آن بدون اجازه پدیدآورنده ممنوع است.

ماده ۲۰ - چاپخانه‌ها و بنگاه‌های ضبط صوت و کارگاه‌ها و اشخاصی که به چاپ یا نشر یا پخش یا ضبط و یا تکثیر اثرهای مورد حمایت این قانون می‌پردازند باید شماره دفعات چاپ و تعداد نسخه کتاب یا ضبط یا تکثیر یا پخش یا انتشار و شماره مسلسل روی صفحه موسیقی و صدا را بر تمام نسخه‌هایی که پخش می‌شود با ذکر تاریخ و نام چاپخانه یا بنگاه و کارگاه مربوط بر حسب مورد درج نمایند.

ماده ۲۱ - پدیدآورندگان می‌توانند اثر و نام و عنوان و نشانه ویژه اثر خود را در مراکزی که وزارت فرهنگ و هنر با تعیین نوع آثار آگهی می‌نمایند به ثبت برسانند. آیین نامه چگونگی و ترتیب انجام یافتن تشریفات ثبت و همچنین مرجع پذیرفتن درخواست ثبت به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۲۲ - حقوق مادی پدیدآورنده موقعی از حمایت این قانون برخوردار خواهد بود که اثر برای نخستین بار در ایران چاپ یا پخش یا نشر یا اجرا شده باشد و قبلاً در هیچ کشوری چاپ یا نشر یا پخش و یا اجرا نشده باشد.

فصل چهارم: تخلفات و مجازات‌ها

ماده ۲۳ - هرکس تمام یا قسمتی از اثر دیگری را که مورد حمایت این قانون است به نام خود یا به نام پدیدآورنده بدون اجازه او و یا عالماً عامداً به نام شخص دیگری

غیر از پدیدآورنده نشر یا پخش یا عرضه کند به حبس جنحه‌ای از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.

ماده ۲۴ - هر کس بدون اجازه ترجمه دیگری را به نام خود یا دیگری چاپ و پخش و نشر کند به حبس جنحه‌ای از سه ماه تا یک سال محکوم خواهد شد.

ماده ۲۵ - متخلفین از مواد ۱۷ - ۱۸ - ۱۹ - ۲۰ این قانون به حبس جنحه‌ای از سه ماه تا یک سال محکوم خواهند شد.

ماده ۲۶ - نسبت به متخلفان از مواد ۱۷ - ۱۸ - ۱۹ - ۲۰ این قانون در مواردی که به سبب سپری شدن مدت حق پدیدآورنده استفاده از اثر با رعایت مقررات این قانون برای همگان آزاد است، وزارت فرهنگ و هنر عنوان شاکی خصوصی را خواهد داشت.

ماده ۲۷ - شاکی خصوصی می‌تواند از دادگاه صادرکننده حکم نهایی درخواست کند که مفاد حکم در یکی از روزنامه‌ها به انتخاب و هزینه او آگهی شود.

ماده ۲۸ - هرگاه متخلف از این قانون شخص حقوقی باشد علاوه بر تعقیب جزایی شخص حقیقی مسؤول که جرم ناشی از تصمیم او باشد خسارات شاکی خصوصی از اموال شخص حقوقی جبران خواهد شد و در صورتی که اموال شخص حقوقی به تنهایی تکافو نکند مابه‌التفاوت از اموال مرتکب جرم جبران می‌شود.

ماده ۲۹ - مراجع قضایی می‌توانند ضمن رسیدگی به شکایت شاکی خصوصی نسبت به جلوگیری از نشر و پخش و عرضه آثار مورد شکایت و ضبط آن دستور لازم به ضابطین دادگستری بدهند.

ماده ۳۰ - اثرهایی که پیش از تصویب این قانون پدید آمده از حمایت این قانون برخوردار است اشخاصی که بدون اجازه از اثرهای دیگران تا تاریخ تصویب این قانون استفاده یا بهره‌برداری کرده‌اند حق نشر یا پخش یا تکثیر یا ارائه مجدد یا فروش آن آثار را ندارند مگر با اجازه پدیدآورنده یا قائم‌مقام او با رعایت این قانون، متخلفین از حکم این ماده و همچنین کسانی که برای فرار از کیفر به تاریخ مقدم بر تصویب این قانون اثر را به چاپ رسانند یا ضبط یا تکثیر یا از آن بهره‌برداری کنند به کیفر مقرر در ماده ۲۳ محکوم خواهند شد.

دعوی و شکایاتی که قبل از تصویب این قانون در مراجع قضایی مطرح گردیده به اعتبار خود باقی است.

ماده ۳۱ - تعقیب بزه‌های مذکور در این قانون با شکایت شاکی خصوصی شروع و با گذشت او موقوف می‌شود.

لایحه پیشنهادی • ۳۳

ماده ۳۲ - مواد ۲۴۵ و ۲۴۶ و ۲۴۷ و ۲۴۸ قانون مجازات عمومی ملغی است.

ماده ۳۳ - آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون از طرف وزارت فرهنگ و هنر و وزارت دادگستری و وزارت اطلاعات تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی

مصوب دی ماه ۱۳۵۲

ماده ۱ - حق تکثیر یا تجدید چاپ و بهره‌برداری و نشر و پخش هر ترجمه‌ای با مترجم یا وارث قانونی او است. مدت استفاده از این حقوق که به وراثت منتقل می‌شود از تاریخ مرگ مترجم سی سال است.

حقوق مذکور در این ماده قابل انتقال به غیر است و انتقال گیرنده از نظر استفاده از این حقوق قائم‌مقام انتقال دهنده برای استفاده از بقیه مدت از این حق خواهد بود. ذکر نام مترجم در تمام موارد استفاده الزامی است.

ماده ۲ - تکثیر کتب و نشریات به همان زبان و شکلی که چاپ شده به قصد فروش یا بهره‌برداری مادی از طریق چاپ افسست یا عکسبرداری یا طرق مشابه بدون اجازه صاحب حق ممنوع است.

ماده ۳ - نسخه‌برداری یا ضبط یا تکثیر آثار صوتی که بر روی صفحه یا نوار یا هر وسیله دیگر ضبط شده است بدون اجازه صاحبان حق یا تولیدکنندگان انحصاری یا قائم‌مقام قانونی آنان برای فروش ممنوع است.

حکم مذکور در این ماده شامل نسخه‌برداری یا ضبط یا تکثیر از برنامه‌های رادیو و تلویزیون یا هرگونه پخش دیگر نیز خواهد بود.

ماده ۴ - صفحات یا نوارهای موسیقی و صوتی در صورتی حمایت می‌شود که در روی هر نسخه یا جلد آن علامت بین المللی پ لاتین در داخل دایره و تاریخ انتشار و نام و نشانی تولیدکننده و نماینده انحصاری و علامت تجاری ذکر شده باشد.

ماده ۵ - تکثیر و نسخه‌برداری از کتب و نشریات و آثار صوتی موضوع مواد دو و سه این قانون به منظور استفاده در کارهای مربوط به آموزش یا تحقیقات علمی مجاز خواهد بود مشروط بر این که جنبه انتفاعی نداشته باشد و اجازه نسخه‌برداری از آنها قبلاً به تصویب وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی رسیده باشد.

تبصره - نسخه‌برداری از کتب و نشریات و آثار صوتی موضوع مواد دو و سه این قانون در صورتی که برای استفاده شخصی و خصوصی باشد، بلامانع است.

ماده ۶ - در مورد تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی حمایت های مذکور در این قانون به شرط وجود عهدنامه یا معامله متقابل نسبت به اتباع سایر کشورها نیز جاری است.

ماده ۷ - اشخاصی که عالماً و عامداً مرتکب یکی از اعمال زیر شوند علاوه بر تأدیه خسارات شاکی خصوصی به حبس جنحه‌ای از سه ماه تا یک سال محکوم خواهند شد:

۱ - کسانی که خلاف مقررات مواد یک و دو و سه این قانون عمل کنند.

۲ - کسانی که اشیای مذکور در ماده ۳ را که به طور غیرمجاز در خارج تهیه شده به کشور وارد یا صادر کنند.

ماده ۸ - هرگاه متخلف از این قانون شخص حقوقی باشد علاوه بر تعقیب جزایی شخص حقیقی مسؤول که جرم ناشی از تصمیم او باشد خسارات شاکی خصوصی از اموال شخص حقوقی جبران خواهد شد.

در صورتی که اموال شخص حقوقی به تنهایی تکافو نکند مابه‌التفاوت از اموال شخص حقیقی مسؤول جبران می‌شود.

ماده ۹ - مراجع قضایی مکلفند ضمن رسیدگی به شکایت شاکی خصوصی به تقاضای او نسبت به جلوگیری از نشر و پخش و عرضه کتب و نشریات و آثار صوتی موضوع شکایت و ضبط آن تصمیم مقتضی اتخاذ کنند.

ماده ۱۰ - احکام مذکور در این قانون موقعی جاری است که آثار موضوع این قانون مشمول حمایت های مذکور در قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان نباشد در غیر این صورت مقررات قانون مزبور نسبت به آثار موضوع این قانون ملاک خواهد بود.

ماده ۱۱ - مقررات این قانون در هیچ مورد حقوق اشخاص مذکور در قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان را نفی نمی‌کند و محدود نمی‌سازد.

ماده ۱۲ - تعقیب بزه‌های مذکور در این قانون منوط به شکایت شاکی خصوصی است و با گذشت او تعقیب یا اجرای حکم موقوف می‌شود.

قانون حمایت از حقوق پدید آورندگان نرم افزارهای رایانه‌ای

مصوب ۱۳۷۹/۱۰/۴

ماده ۱ - حق نشر، عرضه، اجرا و حق بهره برداری مادی و معنوی نرم افزار رایانه‌ای متعلق به پدید آورنده آن است. نحوه تدوین و ارائه داده‌ها در محیط قابل پردازش رایانه‌ای نیز مشمول احکام نرم‌افزار خواهد بود. مدت حقوق مادی سی (۳۰) سال از تاریخ پدید آوردن نرم‌افزار و مدت حقوق معنوی نامحدود است.

ماده ۲ - در صورت وجود شرایط مقرر در قانون ثبت علائم و اختراعات، نرم‌افزار به عنوان اختراع شناخته می‌شود، آئین‌نامه مربوط به این ماده به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۳ - نام، عنوان و نشانه ویژه‌ای که معرف نرم افزار است از حمایت این قانون برخوردار است و هیچ کس نمی‌تواند آنها را برای نرم افزار دیگری از همان نوع یا مانند آن به ترتیبی که القای شبهه کند بکار برد در غیر این صورت به مجازات مقرر در ماده (۱۳) این قانون محکوم خواهد شد.

ماده ۴ - حقوق ناشی از آن بخش از نرم‌افزاری که به واسطه نرم‌افزارهای دیگر پدید می‌آید متعلق به دارنده حقوق نرم‌افزارهای واسط نیست.

ماده ۵ - پدید آوردن نرم‌افزارهای مکمل و سازگار با دیگر نرم‌افزارها با رعایت حقوق مادی نرم‌افزارهای اولیه مجاز است.

ماده ۶ - پدید آوردن نرم‌افزارها ممکن است ناشی از استخدام و یا قرارداد باشد در این صورت:

الف - باید نام پدید آورنده توسط متقاضی ثبت به مراجع یاد شده در این قانون به منظور صدور گواهی ثبت، اعلام شود.

ب - اگر هدف از استخدام یا انعقاد قرارداد، پدید آوردن نرم‌افزار مورد نظر بوده و یا پدید آوردن آن جزء موضوع قرارداد باشد، حقوق مادی مربوط و حق تغییر و توسعه نرم‌افزار متعلق به استخدام کننده یا کارفرما است، مگر اینکه در قرارداد به صورت دیگری پیش بینی شده باشد.

ماده ۷ - تهیه نسخه‌های پشتیبان و همچنین تکثیر نرم‌افزاری که به طریق مجاز برای استفاده شخصی تهیه شده است چنانچه به طور همزمان مورد استفاده قرار نگیرد، بلامانع است.

ماده ۸ - ثبت نرم‌افزارهای موضوع مواد (۱) و (۲) این قانون پس از صدور تأییدیه فنی توسط شورای عالی انفورماتیک حسب مورد توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و یا مرجع ثبت شرکت‌ها انجام می‌پذیرد.

ماده ۹ - دعوای نقض حقوق مورد حمایت این قانون، در صورتی در مراجع قضایی مسموع است که پیش از اقامه دعوی، تأییدیه فنی یاد شده در ماده (۸) این قانون صادر شده باشد. در مورد حق اختراع، علاوه بر تأییدیه مزبور، تقاضای ثبت نیز باید به مرجع ذی ربط تسلیم شده باشد.

ماده ۱۰ - برای صدور تأییدیه فنی موضوع ماده (۸) در مورد نرم‌افزارهایی که پدید آورنده آن مدعی اختراع بودن آن است، کمیته‌ای به نام "کمیته حق اختراع" زیر نظر شورای عالی انفورماتیک تشکیل می‌شود. اعضای این کمیته مرکب از سه کارشناس ارشد نرم‌افزار به عنوان نمایندگان شورای عالی انفورماتیک، نماینده سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و یک کارشناس حقوقی به انتخاب شورای عالی انفورماتیک خواهد بود.

ماده ۱۱ - شورا مکلف است از صدور تأییدیه فنی برای نرم‌افزارهایی که به تشخیص وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی خلاف اخلاق اسلامی و عفت عمومی و سلامت شخصیت کودکان و نوجوانان باشند خودداری کند. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باید ظرف دو هفته راجع به استعلام کتبی شورای عالی انفورماتیک اعلام نظر کند.

ماده ۱۲ - به منظور حمایت عملی از حقوق یاد شده در این قانون، نظم بخشی و ساماندهی فعالیتهای تجاری رایانه‌ای مجاز، نظام صنفی رایانه‌ای توسط اعضای صنف یاد شده تحت نظارت شورا به وجود خواهد آمد. مجازات‌های مربوط به تخلفات صنفی مربوط، برابر مجازات‌های جرایم یاد شده در لایحه قانونی امور صنفی - مصوب ۱۳۵۹.۴.۱۳ و اصلاحیه‌های آن - خواهد بود.

ماده ۱۳ - هرکس حقوق مورد حمایت این قانون را نقض نماید علاوه بر جبران خسارت به حبس از نودویک روز تا شش ماه و جزای نقدی از ده میلیون (۱۰ ۰۰۰ ۰۰۰)

۳۸ • قانون حمایت حقوق آفرینش‌های ادبی و هنری

تا پنجاه میلیون (۵۰ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال محکوم می‌گردد.

تبصره - خسارات شاکی خصوصی از اموال شخص مرتکب جرم جبران می‌شود.

ماده ۱۴ - شاکی خصوصی می‌تواند تقاضا کند مفاد حکم دادگاه در یکی از روزنامه‌ها با انتخاب و هزینه او آگهی شود.

ماده ۱۵ - رسیدگی جرم مذکور در ماده (۱۳) با شکایت شاکی خصوصی آغاز و با گذشت او موقوف می‌شود.

ماده ۱۶ - حقوق مذکور در ماده (۱) در صورتی مورد حمایت این قانون خواهد بود که موضوع برای نخستین بار در ایران تولید و توزیع شده باشد.

ماده ۱۷ - آیین‌نامه اجرایی این قانون شامل مواردی از قبیل چگونگی صدور گواهی ثبت و تأییدیه فنی و هزینه‌های مربوط همچنین نحوه تشکیل نظام صنفی رایانه‌ای، به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و با هماهنگی وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی و دادگستری به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق مشتمل بر هفده ماده و یک تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ چهارم دی ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و نه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۹.۱۰.۱۰ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

رئیس مجلس شورای اسلامی - مهدی کروبی

از قانون تجارت الکترونیکی

مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۱۷

این قانون دارای ۸۱ ماده در شش باب بوده که فقط در چند مورد به موضوع بحث ما مربوط می‌شود.

قانونگذار در ماده ۶ این قانون نکته ای اساسی را بیان داشته:

هرگاه وجود یک نوشته از نظر قانون لازم باشد، داده پیام در حکم نوشته است مگر در موارد زیر:

الف- اسناد مالکیت اموال غیرمنقول

ب- فروش مواد دارویی به مصرف کنندگان نهایی.

ج- اعلام، اخطار، هشدار و یا عبارات مشابهی که دستور خاصی برای استفاده کالا صادر می‌کند و یا از بکارگیری روش‌های خاصی به صورت فعل یا ترک فعل منع می‌کند.

بعد از حکم برابری داده پیام با نوشته، قانونگذار در فصلی با عنوان حمایت از حقوق مؤلف در بستر مبادلات الکترونیکی در قالب دو ماده و دو تبصره احکام در این حوزه را وضع کرده که دو تبصره ماده ۶۲ به دلیل ارتباط کم با موضوع بحث ما حذف گردیده است:

فصل اول: حمایت از حقوق مؤلف

(Author's Right/ Copyright)

در بستر مبادلات الکترونیکی

ماده ۶۲ - حق تکثیر، اجرا و توزیع (عرضه و نشر) آثار تحت حمایت قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸/۹/۳ و قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی مصوب ۱۳۵۲/۹/۲۶ و قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم افزارهای رایانه‌ای مصوب ۱۳۷۹/۱۰/۴، به صورت «داده پیام» منحصرأ در اختیار مؤلف است. کلیه آثار و تالیفات که در قالب «داده پیام» می‌باشند، از جمله اطلاعات، نرم افزارها و برنامه‌های رایانه‌ای، ابزار و روش‌های رایانه‌ای و پایگاه‌های داده و همچنین حمایت از حقوق مالکیت‌های فکری در بستر مبادلات الکترونیکی شامل حق اختراع، حق طراحی، حق مؤلف، حقوق مرتبط با حق مؤلف، حمایت از پایگاه‌های داده، حمایت از نقشه مدارهای یکپارچه قطعات الکترونیکی (Intergrated Circuits & Chips) و حمایت از اسرار تجاری، مشمول قوانین مذکور در این ماده و قانون ثبت علائم و اختراعات مصوب ۱۳۱۰/۴/۱ و آیین‌نامه اصلاحی اجرای قانون ثبت علائم تجاری و اختراعات مصوب ۱۳۳۷/۴/۱۴ خواهد بود، منوط بر آن که امور مذکور در آن دو قانون موافق مصوبات مجلس شورای اسلامی باشد.

ماده ۶۳ - اعمال موقت تکثیر، اجرا و توزیع اثر که جزء لاینفک فراگرد فنی پردازش (داده پیام) در شبکه‌هاست از شمول مقرر فوق خارج است.

مبحث چهارم:

نقض حفاظت از «داده پیام» در بستر مبادلات الکترونیکی

فصل اول: نقض حق مؤلف

ماده ۷۴ - هرکس در بستر مبادلات الکترونیکی با تکثیر، اجرا و توزیع (عرضه و نشر) مواردی که در قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸/۹/۳ و

قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی مصوب ۱۳۵۲/۹/۲۶ و قانون حمایت از حقوق پدیدآوردندگان نرم افزارهای رایانه ای مصوب ۱۳۷۹/۱۰/۴، منوط بر آنکه امور مذکور طبق مصوبات مجلس شورای اسلامی مجاز شمرده شود، در صورتی که حق تصریح شده مؤلفان را نقض نماید به مجازات سه ماه تا یک سال حبس و جزای نقدی به میزان پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال محکوم خواهد شد.

آنچه از مفاد این قانون استنباط می شود آن است که مجازی و دیجیتالی بودن محیط هیچگونه تأثیری در اصل حمایت از یک اثر ندارد.

در واقع آنچه در این محیط قرار دارد قلب است که در حمایت از اثر واجد اهمیت نیست زیرا قبل از همه، اثر فکری، نتیجه ی فعالیت خلاقانه است که در یک شکل بیرونی و مستقل از قالب تجلی پیدا می کند.

حمایت از حقوق معنوی پدیدآوردگان در بستر مبادلات الکترونیکی از اهمیت فراوانی برخوردار است زیرا اینترنت و محیط الکترونیکی، امکانات بی شماری برای دسترسی به اطلاعات و داده‌ها ایجاد می کند به گونه ای که تحریف، تغییر و حذف داده‌ها از جمله داده‌های مرتبط با آثار ادبی و هنری، با سهولت بیشتری نسبت به محیط مادی انجام می گیرد، بعلاوه امکان فنی تولید نسخه‌های غیر اصیل از روی اثر اصیل و ایجاد تغییراتی ظریف در نسخه اصلی، تشخیص اصالت را دشوار می سازد.

کنوانسیون برن

ماده ۱- کشورهایایی که مشمول این معاهده می‌شوند اتحادیه ای را برای حمایت از حقوق پدید آورندگان آثار ادبی و هنری تشکیل می‌دهند.

ماده ۲

۱) اصطلاح «آثار ادبی و هنری» تمامی آفرینش‌های مربوط به گستره ادبی، علمی و هنری صرف نظر از روش یا شکل ابراز آنها را دربر می‌گیرد مانند موارد زیر: کتاب‌ها، بروشورها و دیگر نوشته‌ها؛ کنفرانس‌ها، نطق‌های کوتاه، موعظه‌ها و دیگر آثاری که دارای ماهیت مشابه هستند؛ آثار نمایشی یا نمایشی - موسیقیایی، رقص‌ها، پانتومیم‌ها؛ تنظیم موسیقی با کلام یا بدون آن، آثار سینمایی و نیز آثاری که مشابه آثار سینمایی ابراز می‌شوند؛ آثار مربوط به طراحی، نقاشی، معماری، پیکره، گراور، لیتوگرافی؛ آثار عکاسی و آثاری که مشابه روش آثار عکاسی ابراز می‌شوند؛ آثار هنرهای کاربردی؛ تصاویر، نقشه‌های جغرافیایی؛ نقش‌ها؛ کروکی‌ها و آثار تجسمی مرتبط با جغرافی، توپوگرافی (موقعیت طبیعی)، معماری و علوم.

۲) با وجود این، حق برای قانون‌گذاران کشورهای عضو اتحادیه محفوظ است که مقرر کنند، آثار ادبی و هنری یا فقط یک یا چند دسته از آن‌ها مادام که روی یک حامل مادی تثبیت نشده‌اند، مورد حمایت قرار نگیرند.

۳) ترجمه، اقتباس، تنظیم موسیقی و سایر انواع تبدیل‌های اثر ادبی و هنری، بدون آن که به حق پدید آورنده اثر اصلی خدشه ای وارد شود، همچون آثار اصیل تحت حمایت قرار می‌گیرند.

۴) در اختیار قانون‌گذاران کشورهای عضو اتحادیه است که متون رسمی قانونی، اداری یا قضایی و نیز ترجمه رسمی این متون را مشمول حمایت قرار دهند.

۵) مجموعه آثار ادبی یا هنری مانند دایره المعارف‌ها و جنگ‌ها که به لحاظ انتخاب یا ترتیب موضوعات، آفرینش فکری به شمار می‌آیند، بدون ایراد لطمه به حقوق پدید آورندگان هریک از آثار تشکیل دهنده مجموعه، مورد حمایت قرار می‌گیرند.

۶) آثار ذکر شده در بالا در تمامی کشورهای عضو اتحادیه مورد حمایت می‌باشند. این حمایت به نفع پدید آورندگان و قائم مقامان آنها اعمال می‌شود.

۷) تعیین حوزه اعمال قوانین کشورها نسبت به آثار هنرهای کاربردی و طرحهای صنعتی و مدل‌ها و همچنین تعیین شرایط حمایت از این آثار، طرح‌ها و مدل‌ها با رعایت مقررات بند ۴ ماده ۷ این کنوانسیون در صلاحیت قانون‌گذاری‌های کشورهای عضو است. برای آثاری که فقط به عنوان طرح‌ها و مدل‌ها در کشور خاستگاه مورد حمایت هستند درخواست حمایت در یک کشور عضو دیگر اتحادیه به جز حمایت خاص که در آن کشور برای طرح‌ها و مدل‌ها قائل هستند، ممکن نیست. با وجود این، اگر چنین حمایت خاص در آن کشور وجود نداشته باشد آثار مذکور به عنوان آثار هنری مورد حمایت قرار می‌گیرند.

۸) حمایت این معاهده شامل اخبار روز یا وقایع متنوع که واجد جنبه اطلاع‌رسانی مطبوعاتی صرف هستند، نمی‌شود.

ماده ۲ مکرر

۱) در اختیار قانون‌گذاران کشورهای عضو اتحادیه است که بخشی از حمایت مقرر در ماده قبلی یا تمام آن را نسبت به سخنرانی‌های سیاسی و سخنرانی‌های ایراد شده در جریان رسیدگی‌های قضایی حذف کند.

۲) همچنین، در اختیار قانون‌گذاری‌های کشورهای عضو است شرایطی را معین کنند که براساس آن‌ها کنفرانس‌ها، خطابه‌ها و سایر آثار ماهیتاً مشابه که برای عموم ایراد شده‌اند، توسط مطبوعات تکثیر، یا از طریق رادیویی یا با وسایل باسیم برای عموم پخش شوند و موضوع اطلاع‌رسانی به عموم مقرر در بند ۱ ماده ۱۱ مکرر این معاهده قرار بگیرد، هنگامی که چنین استفاده‌ای با هدف اطلاع‌رسانی توجیه می‌شود.

۳) با وجود این، پدید آورنده از حق انحصاری گردآوری آثار خود - که در بند قبلی مورد اشاره قرار گرفت - در یک مجموعه برخوردار است.

ماده ۳

۱) موارد زیر تحت حمایت این معاهده قرار دارند:

الف) پدید آورندگان تبعه یکی از کشورهای عضو اتحادیه نسبت به آثار منتشر شده یا منتشر نشده آنها؛

ب) پدید آورندگان غیرتبعه یکی از کشورهای عضو اتحادیه برای آثاری از آنها که نخستین بار در یکی از این کشورها منتشر می‌شوند یا به طور همزمان در یک کشور خارج از اتحادیه و یک کشور عضو اتحادیه منتشر می‌شوند.

۲) معاهده پدید آورندگانی را که تبعه کشورهای عضو اتحادیه نیستند اما در یکی از آن کشورها سکونت معمولی دارند همانند پدید آورندگان تبعه آن کشورها تلقی می‌نماید.

۳) مقصود از «آثار منتشر شده» آثاری هستند که با رضایت پدید آورندگان آنها، صرف نظر از نوع نشر با این هدف منتشر می‌شوند که قراردادن نسخه‌ها در اختیار جامعه نیازهای منطقی آن را با توجه به طبیعت اثر برطرف نماید. عرضه یک اثر نمایشی، نمایشی - موسیقایی یا سینمایی، اجرای یک اثر موسیقی، بازخوانی یک اثر ادبی در مقابل عموم، ارسال یا پخش رادیویی آثار ادبی یا هنری به نمایش گذاردن یک اثر هنری و ساخت یک اثر معماری، انتشار محسوب نمی‌شود.

۴) هر اثری که در دو یا چند کشور طی سی روز از تاریخ نخستین انتشار منتشر شود، در حکم اثر همزمان منتشر شده در چند کشور محسوب می‌شود.

ماده ۴ - اشخاص زیر مشمول حمایت این معاهده می‌باشند، حتی اگر شرایط مقرر در ماده ۳ فراهم نباشد،

الف) پدید آورندگان آثار سینمایی که مرکز اصلی تولید کننده یا محل سکونت معمولی اش در یکی از کشورهای عضو اتحادیه است؛

ب) پدید آورندگان آثار معماری ای که در یکی از کشورهای عضو بنا شده است و یا آثار هنرهای گرافیکی و تجسمی که در ساختمان مستقر در یکی از کشورهای عضو اتحادیه به کاررفته است.

ماده ۵

(۱) پدید آورندگان از حمایت مقرر برای آثاری که مطابق معاهده مشمول حمایت می‌شوند، در کشورهای اتحادیه غیر از کشور خاستگاه اثر، از حقوقی که قوانین مربوط در حال حاضر برای اتباع داخلی قائل اند یا بعداً می‌شوند، همچنین از حقوق خاص که این معاهده مقرر می‌دارد بهره مند می‌شوند.

(۲) برخورداری و اجرای این حقوق تابع هیچ تشریفات خاص نیست؛ این برخورداری کاملاً مستقل از حمایت قائل شده توسط کشور خاستگاه اثر است. در نتیجه، جدا از شرایط مقرر در معاهده، دامنه حمایت و نیز وسایل تضمین حفظ حقوق پدید آورنده منحصرأ مطابق قوانین کشوری که در آن درخواست حمایت شده، تعیین می‌شود.

(۳) حمایت در کشور خاستگاه توسط قوانین داخلی تعیین می‌شود با وجود این، هنگامی که پدید آورنده، تبعه کشور خاستگاه اثر تحت حمایت این معاهده نیست، از همان حقوقی که پدید آورندگان اتباع آن کشور دارا هستند، برخوردار خواهد بود.

(۴) کشورهای زیر کشور خاستگاه محسوب می‌شوند:
(الف) برای آثاری که نخستین بار در یکی از کشورهای عضو اتحادیه منتشر می‌شود، کشور اخیر با وجود این، اگر آثار در چندین کشور عضو که دارای مدت حمایت متفاوت هستند، به طور همزمان منتشر شوند کشوری که مدت حمایت کمتری قائل است؛

(ب) در صورتی که اثر به طور همزمان در یک کشور خارج از اتحادیه و یک کشور عضو اتحادیه منتشر شود، کشور اخیر؛

(ج) در خصوص آثار منتشر نشده و آثاری که برای نخستین بار در یک کشور غیر عضو، منتشر می‌شوند، بدون انتشار همزمان اثر در یک کشور عضو، کشور عضو اتحادیه که پدید آورنده تبعه آن است. با وجود این:

(۱) اگر مرکز اصلی یا محل سکونت معمولی تولید کننده اثر سینمایی در یکی از کشورهای عضو باشد، کشور خاستگاه کشور اخیر خواهد بود.

(۲) اگر اثر معماری مطرح باشد که در یک کشور عضو بنا شده است، یا اثر هنر گرافیکی و تجسمی باشد که جزئی از ساختمان واقع در یک کشور عضو است، کشور اخیر کشور خاستگاه خواهد بود.

ماده ۶

(۱) در مواردی که کشور غیر عضو اتحادیه از آثار پدید آورندگان یک کشور عضو اتحادیه حمایت کافی به عمل نیورد کشور اخیر می‌تواند حمایت آثار پدیدآورندگانی را که در زمان نخستین انتشار آن آثار، تبعه آن کشور غیر عضو هستند و در یکی از کشورهای عضو اتحادیه سکونت عادی ندارند، محدود کند.

اگر کشور محل نخستین انتشار از این اختیار استفاده کرد، سایر کشورهای عضو اتحادیه در مورد آثاری که بدین ترتیب مشمول رفتار خاص شده اند ملزم به اعطای حمایتی بیش از آن چه که کشور محل نخستین انتشار برای آن آثار قائل است، نیستند.

(۲) هیچ یک از محدودیت‌های مقرر در بند پیشین به حقوق مکتسبه پدید آورنده یک اثر منتشر شده در یک کشور عضو اتحادیه پیش از به اجرا درآمدن این محدودیت، لطمه ای وارد نمی‌کند.

(۳) کشورهای عضو که مطابق این ماده حمایت از حقوق پدید آورندگان آثار ادبی و هنری را محدود می‌کنند، آن را به صورت مکتوب به دبیرکل سازمان جهانی مالکیت فکری (که از این پس با عنوان «دبیرکل» مشخص می‌شود)، ابلاغ خواهند کرد که کدام کشورها و کدام حقوق از اتباع کشورهای مزبور مشمول و موضوع این محدودیت هستند. دبیرکل بلافاصله آن را به اطلاع سایر کشورهای عضو اتحادیه خواهد رساند.

ماده ۶ مکرر

(۱) مستقل از حقوق مالی پدید آورنده وحتى پس از انتقال این حقوق، پدید آورنده دارای حق ولایت نسبت به اثر است و می‌تواند به هرگونه تحریف، حذف یا هر نوع تغییر اثر یا هر نوع لطمه دیگر نسبت به آن که موجب خدشه دار شدن اعتبار یا شهرت او شود، اعتراض کند.

(۲) حقوق مقرر برای پدیدآورنده وفق بند ۱ یاد شده دست کم پس از مرگ تا انقضای حقوق مالی حفظ می‌شود و توسط اشخاص یا نهادهایی که به موجب قوانین ملی کشور محل تقاضای حمایت صلاحیت دارند، اجرا می‌گردد با وجود این، کشورهایی که قوانین حاکم آنها در زمان تصویب یا الحاق به این معاهده فاقد مقررات حمایت

پس از مرگ، مقرر در بند یک ماده یاد شده، هستند می‌توانند مقررکنند که برخی از این حقوق بعد از مرگ پدید آورنده باقی نمی‌ماند.

۳) طرح دعوی برای حفظ حقوق مقرر در این ماده، توسط قوانین کشوری که در آن تقاضای حمایت شده، تعیین می‌شود.

ماده ۷

۱) مدت حمایت مقرر در این معاهده شامل عمر پدید آورنده و پنجاه سال پس از مرگ وی می‌باشد.

۲) با وجود این، در مورد آثار سینمایی، کشورهای عضو مختارند مدت حمایت را پنجاه سال از تاریخی که با موافقت پدید آورنده اثر در دسترس عموم قرار می‌گیرد، یا در فرض عدم انجام چنین کاری طی پنجاه سال از تاریخ تهیه اثر، مدت حمایت را مقرر دارند.

۳) در مورد آثار بی نام و یا با نام مستعار، طول مدت حمایت مطابق این معاهده پنجاه سال پس از آن که اثر به صورت مجاز در اختیار عموم قرار گرفته، می‌باشد. با وجود این مدت حمایت از آثار با نام مستعار که در مورد مشخصات پدیدآورنده آن هیچ تردیدی وجود ندارد همان مدت مقرر در بند (۱) خواهد بود.

اگر پدید آورنده آثار بی نام یا بانام مستعار در طول مدت فوق هویت خود را آشکار نماید، مدت حمایت همان مدت مقرر در بند (۱) خواهد بود. کشورهای عضو اتحادیه ملزم به حمایت از آثار بی نام یا با نام نیستند که ظن قوی راجع به مرگ پدیدآورنده آنها از پنجاه سال قبل وجود دارد.

۴) کشورهای عضو اتحادیه مجازند که مدت حمایت از آثار عکاسی و هنرهای کاربردی را که به عنوان آثار هنری مورد حمایت قرار می‌گیرند، تعیین کنند با وجود این این مدت کمتر از بیست و پنج سال از تاریخ ایجاد اثر نخواهد بود.

۵) مدت حمایت پس از مرگ پدیدآورنده و مدت‌های مذکور در بندهای (۲)، (۳) و (۴)، از تاریخ مرگ یا تاریخ واقعه مذکور در بندهای یاد شده خواهد بود. در هر صورت مدت این مهلت‌ها از تاریخ اول ژانویه سال پس از مرگ یا واقعه مذکور محاسبه خواهد شد.

۶) کشورهای عضو می‌توانند مدت حمایت بیشتر نسبت به مدت‌های مقرر در بندهای قبلی به پدید آورندگان اعطا کنند.

۷) آن دسته از کشورهای عضو اتحادیه که به سند اصلاحی رم این کنوانسیون متعهد شده‌اند و مطابق قوانین لازم الاجرای ملی خود در زمان امضای این سند مدت‌های حمایت کمتر از آن چه در بندهای قبلی مقرر شده، اعطا می‌کنند، مختار به حفظ آن‌ها در زمان تصویب و یا الحاق به این سند هستند.

۸) در تمامی موارد، مدت حمایت مطابق قانون کشور محل تقاضای حمایت تعیین می‌شود، مگر این که قانون کشور اخیر به نحوی دیگر مقرر دارد. با وجود این، این مدت متجاوز از مدت مقرر در کشور خاستگاه اثر نخواهد بود.

ماده ۷ مکرر - مفاد ماده قبل همچنین در مواردی که حقوق پدیدآورنده به طور مشترک به پدید آورندگان همکار یک اثر تعلق دارد، قابل اعمال است، مشروط بر این که مهلت‌های پس از مرگ پدیدآورنده از تاریخ مرگ آخرین پدیدآورنده همکار بازمانده محاسبه شود.

ماده ۸ - پدیدآورندگان آثار ادبی و هنری تحت حمایت این معاهده در طول مدت حمایت از اثر اصلی از حق انحصاری ترجمه و اعطای اجازه ترجمه آثار خود برخوردارند.

ماده ۹

۱) پدیدآورندگان آثار ادبی و هنری تحت حمایت این معاهده از حق انحصاری اعطای اجازه تکثیر آثار خود به هر شکل و نوع برخوردارند.

۲) برای قانون‌گذاری‌های کشورهای عضو اتحادیه اختیار اعطای اجازه تکثیر این آثار در موارد خاص محفوظ است، مشروط بر این که چنین تکثیری به بهره‌برداری عادی اثر لطمه وارد نکرده و به منافع قانونی پدیدآورنده زیان غیر موجه وارد نسازد. از نظر این معاهده هر نوع ضبط صوتی یا تصویری تکثیر تلقی می‌شود.

ماده ۱۰

۱) نقل از آثاری که قبلاً به طور مجاز در اختیار عموم قرار گرفته، مجاز است مشروط بر این که استفاده از نقل قول جنبه معقول داشته و با توجه به هدف مورد نظر قابل

توجیه باشد. همچنین نقل قول از مقالات روزنامه‌ها و نشریات ادواری که به شکل بررسی‌های مطبوعاتی هستند، مجاز است.

۲) تعیین استفاده مجاز آموزشی تکثیر، پخش رادیویی، ضبط صوتی یا تصویری از آثار ادبی یا هنری در اختیار قانون‌گذاری‌های کشورهای عضو اتحادیه و توافق‌های خاص موجود بین آن‌ها یا توافق‌هایی که در آینده منعقد می‌کنند، می‌باشد، به شرط این که چنین استفاده‌ای معقول بوده و با توجه به هدف قابل توجیه باشد.

۳) نقل قول‌ها و استفاده‌های مذکور در بند پیشین باید با ذکر منبع و ذکر نام پدیدآورنده باشد، در صورتی که در منبع آمده باشد.

ماده ۱۰ مکرر

۱) قانون‌گذاری‌های کشورهای عضو مختارند تکثیر مقالات راجع به مسائل روز اقتصادی، سیاسی یا مذهبی را که در روزنامه‌ها یا مجلات دوره‌ای منتشر شده‌اند یا آثار پخش‌شده رادیویی مشابه را توسط وسایل ارتباط جمعی یا پخش رادیویی یا پخش با وسایل ارتباطی با سیم، در مواردی که صراحتاً منع نشده است، تجویز کنند. با وجود این، همواره منبع باید به روشنی قید شود؛ ضمانت اجرای این تعهد توسط قانون‌کشور محل تقاضای حمایت تعیین می‌شود.

۲) در اختیار قانون‌گذاری کشورهای عضو است شرایطی را وضع کنند که مطابق آن به مناسبت گزارش وقایع جاری، آثار ادبی یا هنری که در جریان رویداد دیده یا شنیده شده‌اند، با عکس یا فیلم یا با پخش رادیویی یا پخش با وسایل باسیم در حدی که هدف اطلاع‌رسانی آن را توجیه کند، تکثیر شوند و در دسترس عموم قرار گیرند.

ماده ۱۱

۱) پدیدآورندگان آثار نمایشی، نمایشی-موسیقایی و موسیقی از حق انحصاری اعطای اجازه در موارد ذیل برخوردارند:

۱) عرضه و اجرای عمومی آثارشان، از جمله عرضه و اجرای عمومی به هر وسیله و هر روش؛

۲) پخش عمومی عرضه و اجرای آثار خود به هر وسیله.

۲) پدیدآورندگان آثار نمایشی و نمایشی-موسیقایی طی مدت حمایت از اثر اصلی از همان حقوق در ارتباط با ترجمه آثارشان بهره‌مند می‌باشند.

ماه ۱۱ مکرر

۱) پدیدآورندگان آثار ادبی و هنری از حق انحصاری اعطای اجازه در موارد ذیل برخوردارند:

(یک) پخش رادیویی یا اطلاع رسانی عمومی آثار با هر وسیله که موجب پخش بی‌سیم علائم، اصوات یا تصاویر شود؛

(دو) هر پخش عمومی اثر پخش شده رادیویی خواه با سیم یا بی‌سیم وقتی که این پخش را سازمانی غیر از سازمان نخستین انجام داده است؛

(سه) پخش عمومی با بلندگو یا هر وسیله مشابه دیگر که ارسال کننده علائم، اصوات یا تصاویر اثر پخش شده رادیویی باشد.

۲) تعیین شرایط اجرای حقوق مقرر در بند ۱ فوق با قوانین کشورهای عضو می‌باشد، اما این شرایط صرفاً در کشور واضح آنها اجرا خواهد شد. این شرایط نمی‌تواند به هیچ وجه به حق معنوی پدیدآورنده و به حق دریافت غرامت منصفانه پدیدآورنده که با توافق و یا در غیر این صورت توسط مقام صالح تعیین می‌شود، لطمه‌ای وارد سازد.

۳) اجازه اعطایی مطابق بند ۱ این ماده شامل اجازه ضبط با وسایل تثبیت اصوات یا تصاویر اثر پخش شده رادیویی نمی‌شود، مگر در صورت شرط خلاف. با وجود این نظام ضبط موقت توسط سازمان رادیویی با دستگاه‌های خود جهت برنامه‌های خود در اختیار قوانین کشورهای عضو است. با این قوانین می‌توان نگهداری ضبطها را به لحاظ ویژگی استثنائی اسنادی آنها در آرشیو رسمی تجویز کرد.

ماده ۱۱ سوم

۱) پدیدآورندگان آثار ادبی از حق انحصاری اعطای اجازه موارد ذیل برخوردارند:

(یک) بازخوانی عمومی آثارشان، از جمله بازخوانی عمومی به هر روش و وسیله؛

(دو) پخش عمومی بازخوانی آثارشان به هر وسیله.

۲) پدیدآورندگان آثار ادبی طی مدت برخورداری از حقوق اثر اصلی در مورد ترجمه آثارشان از حقوق مشابه برخوردارند.

ماده ۱۲ - پدیدآورندگان آثار ادبی یا هنری از حق انحصاری اعطای اجازه اقتباس، تنظیم و سایر تبدیل‌های آثارشان برخوردار می‌باشند.

ماده ۱۳

۱) هرکشور عضو می‌تواند، در آن چه به او مربوط می‌شود، محدودیت‌ها و شرایط راجع به حقوق انحصاری پدیدآورنده اثر موسیقی و پدیدآورنده کلام که پیش از این شخص اخیر ضبط آن را با اثر موسیقی اجازه داده، تعیین کند و ضبط صوتی چنین اثر موسیقی، و در صورت مقتضی با کلام آن را تجویز کند. اما محدودیت‌ها و شرایطی با این ماهیت در کشورهای واضح فقط دارای اثر کاملاً محدود است و به هیچ وجه به حقوق پدیدآورنده در گرفتن غرامت منصفانه که با توافق و درغیراین صورت توسط مقام صالح تعیین می‌شود، لطمه ای وارد نمی‌کند.

۲) ضبط آثار موسیقی که در یک کشور عضو وفق بند ۳ ماده ۱۳ اصلاحی رم مصوب ۲ ژوئن ۱۹۲۸ و اصلاحی بروکسل مصوب ۲۶ ژوئن ۱۹۴۸ صورت گرفته را می‌توان طی دو سال از تاریخ الحاق این کشورها به سند فوق بدون رضایت پدیدآورنده اثر موسیقی درکشور مزبور تکثیر کرد.

۳) واردات و ضبط‌های صورت گرفته وفق بندهای ۱ و ۲ این ماده بدون اجازه طرف‌های ذی نفع درکشوری دیگر که در آن مجاز نیست، قابل توقیف است.

ماده ۱۴ - پدیدآورندگان آثار ادبی یا هنر دارای حق انحصاری در موارد ذیل هستند: یک) اقتباس و تکثیر سینمایی آثار و به جریان انداختن آثار اقتباسی یا تکثیری؛ دو) عرضه و اجرای عمومی و پخش عمومی آثار اقتباسی یا تکثیری با وسایل باسیم. اقتباسی به هر شکل هنری از تولیدات سینمایی که مبتنی بر آثار ادبی یا هنری است، بدون ایراد لطمه به حقوق پدیدآورندگان آنها منوط به اجازه پدیدآورندگان آثار اصلی است. مقررات بند ۱ ماده ۱۳ در این باره مجری نیستند.

ماده ۱۴ مکرر

۱) اثر سینمایی بدون لطمه زدن به حقوق پدیدآورنده هر اثر اقتباسی یا تکثیری، به عنوان یک اثر اصلی مورد حمایت است. دارنده حقوق پدیدآورنده در اثر سینمایی از حقوق مشابه پدیدآورنده یک اثر اصلی، از جمله حقوق مقرر در ماده قبل برخوردار است.

۲) الف) تعیین دارندگان حقوق پدید آورنده در اثر سینمایی در صلاحیت قانون کشور محل درخواست حمایت است.

ب) با وجود این، در آن دسته از کشورهای عضو که حسب قانون برخی پدید آورندگان مشارکت کننده در تهیه اثر سینمایی نیز در زمره ی دارندگان حقوق به شمار می‌روند، چنان چه آنها متعهد به چنین مشارکتی شده باشند، نمی‌توانند مانع تکثیر، به جریان انداختن، عرضه و اجرای عمومی، پخش عمومی با وسیله با سیم، پخش رادیویی، به اطلاع عموم رسانیدن، زیرنویسی و دوبلاژ متون اثر سینمایی شوند، مگر در صورت شرط خلاف یا استثناء.

ج) تعیین شکل تعهد مقرر فوق، در اجرای بند ب پیشین، اعم از این که قرارداد نوشته باشد یا خیر و یا این که یک سند نوشته مشابه باشد در صلاحیت قانون کشور عضوی است که مقرر اصلی یا محل سکونت عادی تولید کننده اثر سینمایی در آن واقع است با وجود این، کشور عضو محل درخواست حمایت، مختار به تعیین این است که تعهد باید به صورت قرارداد نوشته یا یک سند نوشته مشابه باشد کشورهای که از این اختیار استفاده می‌کنند باید آن را به دبیرکل با اخطار کتبی ابلاغ کنند، که آن هم توسط دبیرکل به اطلاع سایر کشورهای عضو خواهد رسید.

د) «شرط خلاف یا استثناء» به مفهوم هر شرط محدود کننده است که می‌تواند همراه چنین تعهدی باشد.

۳) مقررات بخش ب بند ۲ فوق درباره پدید آورندگان سناریوها، دیالوگ‌ها و آثار موسیقی تولید شده برای اثر سینمایی و کارگردان اصلی اثر سینمایی قابل اعمال نیست، مگر این که قانون ملی به نحو دیگری مقرر دارد با وجود این کشورهای عضوی که قانون آنها فاقد مقرراتی برای اعمال بخش ب بند ۲ یاد شده بر کارگردان اصلی است باید آن را با اخطار کتبی به دبیرکل اعلام کنند، که او هم بلافاصله آن را به اطلاع سایر کشورهای عضو خواهد رساند.

ماده ۱۴ سوم

۱) پدید آورنده یا پس از مرگ او اشخاص یا نهادهایی که به موجب قوانین ملی مجاز می‌باشند، در ارتباط با آثار هنری اصیل و نسخه‌های خطی اصیل نویسندگان و مصنفان موسیقی، از حقی غیر قابل انتقال برخوردارند که عبارت است از سهم شدن آنها در اصل فروش اثری که پس از نخستین واگذاری توسط پدیدآورنده صورت می‌گیرد.

۲) حمایت مقرر در بند فوق فقط در آن دسته از کشورهای عضو اتحادیه قابل درخواست است که قانون ملی پدیدآورنده آن را تجویز کند و تا حدی که قانون کشور محل درخواست آن را مجاز می‌دارد.

۳) شرایط و نرخ مبلغ دریافتی را قانون ملی هر کشور تعیین می‌کند.

ماده ۱۵

۱) برای این که پدیدآورندگان آثار ادبی و هنری تحت حمایت این معاهده مشمول عنوان قرار گرفته و در نتیجه در دادگاه‌های کشورهای عضو مجاز به پیگرد ناقضان حقوق باشند؛ قید نام به نحو معمول روی اثر کفایت می‌کند مگر در صورت اثبات خلاف. اجرای این بند حتی اگر نام مستعار باشد همین که نام مستعار تردیدی در مورد هویت پدید آورنده باقی نمی‌گذارد، مجری است.

۲) شخص حقیقی یا حقوقی که نام او روی اثر سینمایی به نحو متداول قید شده تولیدکننده اثر فرض می‌شود، مگر خلاف آن اثبات شود.

۳) برای آثار بی‌نام و با نام مستعار غیر از موارد مذکور در بند ۱، ناشری که نام او روی اثر قید شده بدون نیاز به دلیلی دیگر نماینده پدید آورنده تلقی می‌شود ناشر با این عنوان مجاز به حفظ و استناد به حقوق پدید آورنده است. در مواردی که پدیدآورنده هویت خود را فاش و تعلق اثر به خود را ثابت می‌کند مقررات این بند غیر قابل اجرا می‌شوند.

۴) الف) برای آثار منتشر نشده که هویت پدیدآورنده آنها ناشناخته است، اما شواهدی وجود دارد مبنی بر این که پدید آورنده تبعه یک کشور عضو است، اختیار تعیین مقام صالح به عنوان نماینده پدید آورنده جهت حفظ و استناد به حقوق او در کشورهای عضو در صلاحیت قانون آن کشور است

ب) کشورهای عضو که مطابق این مقرر مبادرت به تعیین چنین اشخاصی می‌کنند، آن را طی اعلامیه‌ای به صورت مکتوب که حاوی اطلاعات مربوط به مقام تعیین شده است به دبیر کل اعلام خواهند کرد دبیر کل بلافاصله چنین اعلامیه‌ای را به اطلاع سایر کشورهای عضو خواهد رساند.

ماده ۱۶

(۱) هراثر تقلبی در کشورهای عضو که اثر اصلی در آن‌ها مشمول حمایت قانونی است، قابل توقیف است.

(۲) مقررات بند پیشین همچنین در مورد نسخه‌های تکثیری وارداتی از کشوری که در آن، اثر مشمول حمایت نیست یا مدت حمایت از آن تمام شده، مجری است.

(۳) توقیف وفق قانون هر کشور صورت می‌گیرد.

ماده ۱۷ - مقررات این معاهده به هیچ صورت به حقوق حکومت‌های کشورهای عضو در به کارگیری تدابیر قانونی یا انتظامی در تجویز نظارت یا جلوگیری از گردش، عرضه و به معرض نمایش گذاشتن هر اثر یا تولید که وفق تدابیر اتخاذ شده، مقام ذی صلاح دارای حق اجرای آن است، خدشه‌ای وارد نمی‌کند.

ماده ۱۸

(۱) این معاهده درباره آثاری اعمال می‌شود که در زمان لازم الاجرا شدن، در کشور خاستگاه خود بر اثر انقضای مدت حمایت در قلمرو مالکیت عمومی قرار نگرفته باشند.

(۲) با وجود، این چنان چه اثر بر اثر انقضای مدت حمایتی که قبلاً مقرر شده، در قلمرو مالکیت عمومی کشور محل تقاضای حمایت قرار گرفته باشد، مجدداً قابل حمایت نیست.

(۳) اجرای این اصل وفق مقررات موجود در معاهدات خاص منعقد یا معاهداتی که در آینده بدین منظور بین کشورهای عضو منعقد می‌شود، صورت خواهد گرفت. در نبود مقررات مشابه، هریک از کشورهای ذیربط در آن چه به آن‌ها مربوط می‌شود، شرایط راجع به این اجرا را تعیین خواهند کرد.

(۴) مقررات پیشین همچنین، در صورت عضویت جدید به معاهده و درموردی که حمایت با اعمال ماده ۷ یا با صرف نظر کردن از حق شرط گسترش می‌یابد، اعمال می‌شود.

ماده ۱۹ - مقررات این معاهده مانع از تقاضای اعمال مقرراتی فراتر که توسط قوانین کشور عضو مقرر می‌شوند، نیست.

ماده ۲۰ - حکومت‌های کشورهای عضو حق انجام توافق‌های خاص که موجب حقوقی گسترده‌تر از آنچه معاهده برای پدیدآورندگان مقرر داشته، یا وضع شرایطی که برخلاف این معاهده نباشد، را برای خود محفوظ می‌دارند. مقررات توافق‌های موجود که موافق این شرایط می‌باشند، قابل اجرا هستند.

ماده ۲۱

(۱) مقررات خاص مربوط به کشورهای درحال توسعه در پیوست است.
(۲) به استثنای مقررات بخش ب بند ۱ ماده ۲۸، پیوست بخش جداناپذیر سند معاهده است.⁵¹

---

⁵¹ ماده نخست کنوانسیون برن دارای اهمیت حقوقی مرتبط با حقوق آفرینش‌ای ادبی و هنری است.

مقررات ویژه برای کشورهای در حال توسعه

ماده ۱

۱) هر کشوری که براساس رویه ای که در مجمع عمومی سازمان ملل متحد کشور مقرر شده کشور در حال توسعه محسوب می‌شود و این سند را که پیوست کنونی بخش جداناپذیر آن است پذیرفته یا به آن ملحق شده و با توجه به وضعیت اقتصادی و نیازهای اجتماعی و فرهنگی خود قادر نیست بلافاصله مقررات متناسب را برای تضمین حمایت از تمامی حقوق آن گونه که در این سند مقرر شده رعایت کند می‌تواند در لحظه تودیع سند پذیرش یا الحاق خود با رعایت بخش ج بند یک ماده ۵ این پیوست یا هر زمان پس از آن با تودیع اعلامیه‌ای به دبیر کل اعلام کند که مایل است از اختیارات مقرر در ماده ۲ این پیوست یا آن چه که در ماده ۳ مقرر شده پیوست یا از هر دو اختیارات بهره مند شود. این کشور می‌تواند به جای استناد به بهره مندی از اختیارات پیش بینی شده در ماده ۲، اعلامیه ای مطابق بخش ب بند ۱ ماده ۵ صادر کند.

۲) الف) هر اعلام انجام شده مطابق بند ۱ که قبل از انقضای مهلت ۱۰ ساله از زمان لازم الاجرا شدن مواد ۱ تا ۲۱ و این پیوست مطابق بند ۲ ماده ۲۸ ابلاغ شود، تا زمان انقضای این مدت معتبر تلقی می‌شود. این اعلام را می‌توان تماماً یا جزئاً برای مدت ۱۰ ساله متوالی دیگری با تودیع اعلام به دبیر کل در فاصله زمانی نه کمتر از سه ماه و نه بیشتر از پانزده ماه پیش از زمان انقضای مدت ۱۰ ساله جاری تمدید کرد.

ب) هر اعلام انجام شده مطابق ماده ۱ که پس از انقضای مدت ۱۰ ساله از زمان لازم الاجرا شدن مواد ۱ تا ۲۱ و این پیوست مطابق بند ۲ ماده ۲۸ ابلاغ شده، تا زمان انقضای مدت ۱۰ ساله جاری معتبر تلقی می‌شود. این اعلام را می‌توان همانند مقررات پیش بینی شده در شق دوم بند الف فوق تمدید کرد.

۳) هر کشور عضو اتحادیه که اینک مطابق بند ۱ کشور در حال توسعه محسوب نمی‌شود مجاز به تجدید اعلام مقرر در بند ۲ نیست و صرف نظر از این که رسماً از اعلام خود انصراف داده باشد یا خیر، این کشور امکان بهره‌مندی از اختیارات مقرر در

بند ۱ را خواهد داشت خواه پس از انقضای مدت ده ساله جاری، خواه سه سال پس از آن که دیگر یک کشور در حال توسعه محسوب نمی‌شود مهلتی که دیرتر منقضی می‌شود باید اعمال گردد.

۴) در زمانی که اعلام انجام شده مطابق بند ۱ یا بند ۲ فاقد اعتبار می‌شود، نسخه‌های که طبق مجوز اعطایی به موجب مقررات این پیوست تولید شده اند می‌توانند تا هنگام تمام شدن در بازار توزیع شوند.

۵) هر کشوری که به مقررات این سند متعهد است و اعلام یا اختاری را مطابق بند ۱ ماده ۳۱ درباره اعمال مقررات این سند در سرزمینی خاص انجام داده که وضعیتش را می‌توان مشابه کشورهای موضوع بند ۱ دانست می‌تواند، درباره این قلمرو، اعلامی مطابق بند ۱ و اختاری برای تمدید مدت مطابق بند ۲ انجام دهد. مادام که این اعلام اختار معتبر است مقررات این پیوست در مورد آن سرزمینی که برایش چنین کاری انجام شده اعمال می‌شود.

۶) الف) این که یک کشور بتواند به بهره‌مندی از اختیارات مذکور در بند ۱ استناد کند مجوزی برای کشور دیگری محسوب نمی‌شود تا بتواند درباره آثاری که کشور خاستگاه آن کشور اول مورد بحث است، حمایتی کمتر از آن چه که مواد ۱ تا ۲۰ مقرر می‌کنند اعطا بکند.

ب) اختیار عمل متقابل مقرر در سطر دوم شق دوم بخش ب بند ۲ ماده ۳۰، تا تاریخ انقضای قابل اعمال براساس بند ۳ ماده ۱ این پیوست، برای آثاری که کشور خاستگاهش کشوری است که اعلامیه‌ای وفق بخش الف بند ۱ ماده ۵ داده است نمی‌تواند اجرا شود.

ماده ۲

۱) هر کشوری که اعلام کرده می‌خواهد از اختیار مقرر به موجب این ماده بهره‌مند شود می‌تواند، درباره آثاری که به شکل چاپی یا روشی مشابه تکثیر منتشر شده اند، به جای حق انحصاری مقرر در ماده ۸ نوعی نظام مجوز غیر انحصاری و غیر قابل انتقال مقرر کند که توسط مقامات صالح مطابق بندهای آتی و ماده ۴ صادر می‌شود.

۲) الف) با رعایت مقررات بند ۳، پس از زمان انقضای یک مدت سه ساله یا مدت بیشتر مقرر در قوانین داخلی کشور موردنظر، که از زمان نخستین انتشار یک اثر

محاسبه می‌شود، ترجمه ای که به زبان عمومی رایج در این کشور توسط دارنده حق ترجمه یا با اجازه او منتشر نشده، اتباع این کشور می‌توانند برای ترجمه کردن آن اثر به آن زبان و انتشار آن به شکل چاپی یا هر شکل تکثیر می‌شود مشابه مجوز بگیرند. (ب) اگر تمامی نسخه‌های ترجمه منتشر شده در زبان مربوط تمام شود نیز می‌توان با استناد به این ماده یک مجوز صادر کرد.

۳ الف) در فرضی که ترجمه‌ها به زبانی که زبان عمومی یک یا چند کشور توسعه یافته ای که عضو اتحادیه نیستند مدنظر می‌باشد، به جای مدت سه ساله مقرر در بخش الف بند ۲ فوق مدت ۱ ساله رعایت خواهد شد.

ب) هر کشور موضوع بند ۱ می‌تواند با توافق کامل کشورهای توسعه یافته عضو اتحادیه که در آن‌ها همان زبان عمومی رواج دارد، در فرض ترجمه به این زبان، به جای مدت سه ساله مقرر در بخش الف بند ۲ فوق مدت کمتری را توافق کنند مشروط بر این که کمتر از یک سال نباشد. با وجود این، مقررات جمله پیش گفته هنگامی که آن زبان انگلیسی، اسپانیولی یا فرانسوی است قابل اعمال نیست. هر حکومتی که چنین قراردادی را بسته است باید آن را به دبیر کل ابلاغ کند.

۴ الف) مجوز موضوع این ماده را نمی‌توان حسب مورد قبل از انقضای مدت تکمیلی ۶ ماهه، در فرضی که می‌توان پس از گذشت سه سال تحصیل کرد، و قبل از ۹ ماه در فرضی که می‌توان پس از گذشت یک دوره یک ساله تحصیل کرد صادر نمود (یک) این مدت از تاریخی که متقاضی تشریفات مقرر در بند یک ماده ۴ را انجام می‌دهد محاسبه می‌شود؛

دو) یا اگر هویت یا نشانی دارنده حق ترجمه ناشناخته باشد این مدت از تاریخی که در آن متقاضی، همان گونه که در بند ۲ ماده ۴ مقرر شده، نسخه‌های تقاضای خود را به مقامی که صلاحیت صدور مجوز را دارد ارسال می‌کند محاسبه می‌شود.

ب) اگر در خلال مدت ۶ یا ۹ ماهه ترجمه ای به زبانی که تقاضا برایش ارسال شده توسط دارنده حق ترجمه یا با اجازه او منتشر شود هیچ گونه مجوزی به استناد این ماده صادر نخواهد شد.

۵) مجوزهای موضوع این ماده فقط برای مقاصد تحصیلی، دانشگاهی یا پژوهشی صادر می‌شوند.

۶) اگر ترجمه ای از یک اثر توسط دارنده حق ترجمه یا با اجازه او با مبلغی مشابه مبلغ رایج برای اثری مشابه در کشور مورد نظر منتشر شود، هرگونه مجوزی که مطابق این ماده صادر شده پایان می‌یابد چنان چه این ترجمه به همان زبان انجام شده باشد و محتوایش عمدتاً همان محتوای ترجمه منتشر شده به موجب مجوز باشد ۷) آثاری که اساساً برای استفاده‌های خاص (آموزشی) تشکیل شده اند تنها در صورتی مجوز جهت انتشار متن و انتشار نمونه‌ها صادر می‌شود که مقررات ماده ۳ نیز رعایت شود.

۸) برای اثری که پدیدآورنده اش تمام نسخه‌های اثر را از چرخه بازار جمع آوری می‌کند هیچ گونه مجوزی نمی‌توان صادر نمود.

۹) الف) برای اثری که به شکل چاپی یا هر شکل مشابه تکثیر منتشر شده است نیز می‌توان بنا به درخواست هر سازمان پخش رادیویی مستقر در یک کشور موضوع بند ۱ بنا به درخواست آن از مقامات صالح آن کشور مجوز ترجمه صادر کرد مشروط بر این که تمام شرایط زیر محقق شود:

یک) ترجمه از نسخه ای انجام شود که مطابق قوانین آن کشور تولید و تحصیل شده است؛

دو) این ترجمه صرفاً برای برنامه‌های آموزشی یا اطلاع رسانی علمی یا فنی به کارشناسان یک حرفه معین مورد استفاده است؛

سه) آن ترجمه صرفاً با اهداف مقرر در قسمت ۲، در برنامه‌هایی که به طور مجاز و برای استفاده کنندگان در قلمرو آن کشور تهیه شده، از جمله برنامه‌هایی که به وسیله ضبط صوتی یا تصویری منحصرأ و به طور مجاز برای چنین برنامه‌هایی تهیه شده، مورد استفاده قرار گیرد.

چهار) استفاده از این ترجمه نباید هیچ گونه جنبه تجاری داشته باشد.

ب) ضبط‌های صوتی یا تصویری از ترجمه ای که یک سازمان پخش رادیویی با استفاده از مجوز اعطایی به استناد این بند تهیه شده است می‌توانند، به منظور و با رعایت شرایط مقرر در قسمت الف و با موافقت این سازمان، مورد استفاده سایر سازمان‌های پخش رادیویی قرار گیرند که مستقر در کشوری هستند که مقام صالح مجوز مورد بحث را صادر کرده است.

ج) به منظور رعایت کلیه ضوابط و شرایط مقرر در قسمت الف، مجوز ترجمه متون موجود در یک تثبیت صوتی - تصویری برای سازمان پخش رادیویی قابل اعطا است که تکثیر صرفاً جنبه استفاده تحصیلی و دانشگاهی داشته باشد.

د) به شرط رعایت قسمت‌های الف تا ج، مقررات بندهای پیشین بر اعطا و اجرای هرگونه مجوز صادره به موجب بند حاضر حاکم است.

ماده ۳

۱) هر کشوری که اعلام کرده می‌خواهد از اختیار مقرر به موجب این ماده بهره‌مند شود می‌تواند به جای حق انحصاری تکثیر مقرر در ماده ۹ نوعی نظام مجوز غیر انحصاری و غیر قابل انتقال را پیش‌بینی کند که توسط مقامات صالح مطابق شرایط آتی و ماده ۴ صادر می‌شود.

۱) الف) درباره اثری که به استناد ماده ۷ مشمول ماده کنونی می‌شود و هنگامی که یک) مدت مقرر در بند ۳ و محاسبه شده از زمان نخستین انتشار چاپ معینی از این گونه اثر منقضی گردد، یا

دو) مدت طولانی‌تر مقرر در قوانین داخلی کشور موضوع بند ۱ و محاسبه شده از همان تاریخ منقضی شود، و نسخه‌های این چاپ در این کشور به منظور پاسخگویی به نیازهای عمومی یا آموزشی تحصیلی و دانشگاهی، توسط دارنده حق تکثیر یا با اجازه او به قیمتی مشابه قیمت آثار مشابه رایج در آن کشور برای فروش عرضه نشده، هریک از اتباع این کشور می‌توانند به منظور رفع نیازهای عمومی یا آموزشی و دانشگاهی مجوز تکثیر و انتشار این چاپ را به این مبلغ یا مبلغی کمتر دریافت کنند.

ب) مجوز تکثیر و انتشار چاپی که وفق مقررات بند الف در چرخه بازار قرار گرفته به استناد شرایط مقرر در این ماده، چنان چه پس از انقضای مدت قابل اعمال، نسخه‌های مجاز آن نشر طی مدتی بیش از ۶ ماه به منظور رفع نیازهای عمومی یا آموزشی و دانشگاهی به قیمتی مشابه قیمتی که در این کشور برای آثار مشابه درخواست می‌شود، به فروش گذاشته نشوند قابل اعطا است.

۳) مدتی که در شق ۱ قسمت الف بند ۲ بدان اشاره شده ۵ سال است. با وجود این، یک) برای آثاری که به علوم محض و طبیعی و فن آوری مربوط می‌شود این مدت ۳ سال است؛

(دو) برای آثار تخیلی مانند رمان‌ها، اشعار، آثار نمایشی و موسیقی و برای کتاب‌های هنری مدت ۷ سال است.

(۴) الف) در فرضی که مجوز با گذشت سه سال قابل صدور است، نمی‌توان به استناد این ماده، قبل از گذشت مدت ۶ ماهه که به ترتیب زیر محاسبه می‌شود مجوز صادر کرد.

(یک) از تاریخی که متقاضی تشریفات مقرر در بند ۱ ماده ۴ را انجام می‌دهد؛ (دو) یا اگر هویت یا نشانی دارنده حق تکثیر ناشناس است، از تاریخی که متقاضی، وفق مقررات بند.

۲ ماده ۴ نسخه‌های تقاضای خود را به مقامی که صلاحیت صدور مجوز را دارد ارسال می‌کند.

(ب) در دیگر موارد و در فرضی که بند ۲ ماده ۴ قابل اعمال است، قبل از گذشت مدت ۳ ماه از تاریخ ارسال نسخه‌های درخواست مجوز قابل اعطا نیست.

(ج) اگر در خلال مدت ۳ یا ۶ ماه مذکور در بندهای الف و ب، فروش نسخه‌های اثر وفق مقررات قسمت الف بند ۲ انجام شود هی چگونه مجوزی به استناد ماده حاضر صادر نمی‌شود.

(د) برای اثری که پدیدآورنده اش تمام نسخه‌های انتشاری چاپی را که برای آن مجوز درخواست شده از چرخه بازار جمع‌آوری می‌کند هیچ گونه مجوزی قابل صدور نیست.

(۵) در موارد زیر برای تکثیر و انتشار ترجمه یک اثر به استناد این ماده مجوز صادر نمی‌شود:

(یک) هنگامی که ترجمه موردنظر توسط دارنده حق ترجمه یا با اجازه او منتشر نشده است؛

(دو) هنگامی که آن ترجمه به زبانی انجام نشده که در کشور محل تقاضا زبان عمومی محسوب می‌شود.

(۶) اگر نسخه‌های چاپ یک اثر در کشور موضوع بند ۱ به منظور رفع نیازهای عمومی یا آموزش تحصیلی یا دانشگاهی توسط دارنده حق تکثیر یا با اجازه او به مبلغی مشابه با مبلغی که در این کشور برای آثار مشابه رایج است به فروش گذاشته

شده است، هرگونه مجوز صادره به استناد ماده کنونی پایان می‌یابد مشروط به این که این چاپ به همان زبان باشد و محتوایش اساساً همان چیزی باشد که برای مجوز نشر به استناد این ماده صادر شده است. توزیع تمام نسخه‌هایی در جریان چرخه بازار تمامی نسخه‌های تولید شده می‌تواند تا قبل از انقضای مجوز ادامه پیدا کند.

۷ الف) با رعایت مقررات قسمت ب، آثاری که مشمول ماده حاضر می‌شوند تنها آثاری هستند که به شکل چاپی یا هر شکل دیگر مشابه تکثیر منتشر شده اند. ب) تکثیر صوتی-تصویری تثبیت مجاز صوتی-تصویری و نیز تکثیر هرگونه اثر حمایت شده مندرج در آن و ترجمه متن همراه آن به زبان عمومی کشوری که مجوز در آن درخواست شده نیز مشمول این ماده می‌باشد مشروط به این که این مسئله که تثبیت‌های صوتی - تصویری موردنظر صرفاً برای اهداف آموزشی و دانشگاهی تهیه و منتشر شوند.

ماده ۴

۱) مجوزهای مذکور در مواد ۲ یا ۳ صادر نمی‌شوند مگر این که متقاضی مطابق مقررات لازم الاجرای کشور موردنظر، اثبات کند که از دارنده حق، اجازه ترجمه و نشر یا تکثیر و انتشار چاپ آن را، حسب مورد، درخواست کرده و نتوانسته اجازه او را تحصیل کند، یا پس از تلاش کافی نتوانسته او را بیابد. همزمان که او از دارنده حق تقاضای فوق را می‌کند باید آن را به اطلاع هر مرکز ملی یا بین‌المللی مذکور در بند ۲ برساند.

۲) اگر متقاضی نتوانست دارنده حق را بیابد، باید با پست هوایی سفارشی، نسخه‌هایی از تقاضایی را که به مقامات صالح برای صدور مجوز داده است برای ناشری که نامش بر روی اثر درج شده و نیز مرکز ملی یا بین‌المللی اطلاع‌رسانی تعیین شده توسط حکومت کشوری که فرض می‌شود مقر اصلی عملیات ناشر در آن است و این حکومت قبلاً این مراکز را به موجب اعلامیه‌ای به دبیر کل داده است ارسال کند. ۳) نام پدیدآورنده باید بر تمام نسخه‌های ترجمه یا تکثیر منتشر شده تحت مجوز صادره وفق ماده ۲ یا ماده ۳ قید شود. عنوان اثر باید بر تمام نسخه‌ها درج شود. اگر ترجمه مطرح باشد، در هر صورت باید عنوان اصلی اثر بر تمامی نسخه‌ها قید شود.

۴) الف) مجوز صادره به موجب مواد ۲ یا ۳ نمی‌تواند شامل صادرات نسخه‌ها شده و این گونه مجوز صرفاً حسب مورد برای چاپ ترجمه اثر و تکثیر آن در داخل قلمرو کشوری که مجوز در آن درخواست شده اعتبار دارد.

ب) به منظور اجرای قسمت الف فوق، باید ارسال نسخه‌هایی از اثر را از یک قلمرو به کشوری که برای این قلمرو اعلامیه‌ای مطابق بند ۵ ماده ۱ صادر کرده، صادرات تلقی کرد.

ج) هنگامی که یک سازمان دولتی یا هر سازمان عمومی دیگر کشوری که چنین مجوزی را مطابق ماده ۲ صادر کرده تا اثر به زبانی غیر از انگلیسی، اسپانیولی یا فرانسوی ترجمه شود، ارسال نسخه‌هایی از ترجمه منتشر شده به استناد این مجوز به کشور دیگر، در صورت حصول تمامی شرایط زیر صادرات محسوب نمی‌شود:

یک) گیرندگان اشخاص تبعه همان کشوری باشند که مقامات صالحش مجوز را صادر کرده‌اند یا سازمان‌هایی باشند که چنین اتباعی را شامل می‌شوند؛

دو) نسخه‌ها فقط برای مقاصد تحصیلی، دانشگاهی یا پژوهشی استفاده شوند؛

سه) ارسال نسخه‌ها و توزیع نهایی بین گیرندگان واجد هیچ گونه جنبه تجاری نباشد؛

و

چهار) کشوری که به آن جا نسخه‌ها ارسال شده‌اند با کشور متبوع مقامات صادرکننده مجوز قراردادی برای تجویز دریافت، یا توزیع یا هر دوی این کارها بسته باشد و حکومت کشور اخیر وجود این قرارداد را به اطلاع دبیر کل رسانده باشد.

۵) هر نسخه منتشر شده تحت مجوزهای صادره وفق مواد ۲ و ۳ باید حاوی این هشدار به زبان مناسب دارای قیدی باشد که نشان دهد این نسخه‌ها فقط در کشور یا سرزمینی که این مجوز اجرا می‌شود توزیع شوند.

۵) الف) تدابیر مناسبی در عرصه ملی اتخاذ می‌شوند تا

یک) مجوز برای دارنده حق ترجمه یا تکثیر حسب مورد، حق پرداخت منصفانه و مطابقاً سطح پرداختی که معمولاً در مورد مجوزی که آزادانه بین طرفین در دو کشور مربوط تعیین می‌شود، و در بر داشته باشد؛ و

دو) پرداخت و انتقال این غرامت تضمین شود؛ اگر مقررات ملی در موضوع تبدیل ارز وجود دارد، مقامات صالح از هیچ گونه تلاشی فروگذار نخواهند کرد تا با توسل به

راهکارهای بین‌المللی جهت انتقال گرامت به پول بین‌المللی قابل تبدیل یا معادل آن تضمین شود.

ب) تدابیر متناسبی باید در مقررات ملی اتخاذ شود تا یک ترجمه صحیح از اثر یا تکثیر دقیقی از نشر مورد نظر حسب مورد انجام شود.

ماده ۵

۱) الف) هر کشوری صالح به اعلام این است که از اختیار مقرر در ماده ۲ بهره مند می‌شود، هنگامی که این سند را تصویب می‌کند یا بدان ملحق می‌شود، به جای این که چنین اعلامی انجام بدهد،

یک) اگر کشوری است که مشمول بخش الف بند ۲ ماده ۳۰ می‌شود وفق این ماده برای آن چه که به حق ترجمه مربوط می‌شود اعلام کند؛

دو) اگر کشوری است که مشمول بخش الف بند ۲ ماده ۳۰ نمی‌شود و حتی اگر کشور غیر عضو اتحادیه هم نیست، مطابق اولین سطر بخش ب بند ۲ ماده ۳۰ اعلام کند.

ب) در فرضی که یک کشور، دیگر کشور در حال توسعه وفق بند ۱ ماده ۱ تلقی نمی‌شود اعلام انجام شده مطابق ماده حاضر تا تاریخ انقضای مدت قابل اعمال وفق در بند ۳ ماده ۱ معتبر باقی می‌ماند.

ج) هر کشوری که مطابق مقررات این بند اعلام کرده است نمی‌تواند بعداً از اختیار مقرر در ماده ۲ بهره مند شود حتی اگر اعلام خود را پس گرفته باشد.

۲) با رعایت بند ۳، هر کشوری که می‌خواهد از مزایای اختیار مذکور در ماده ۲ بهره مند شود نمی‌تواند بعداً مطابق بند ۱ اعلامیه بدهد.

۳) هر کشوری که دیگر مطابق بند ۱ ماده ۱ کشور در حال توسعه تلقی نمی‌شود می‌تواند حد اکثر ۲ سال قبل از انقضای مهلت قابل اعمال مذکور در بند ۳ ماده ۱، وفق سطر نخست بخش ب بند ۲ ماده ۳۰ اعلام کند، علی‌رغم این که کشور غیر عضو اتحادیه تلقی نمی‌شود. این اعلام در تاریخی که مهلت قابل اعمال وفق بند ۳ ماده سپری می‌شود موثر واقع می‌شود.

ماده ۶

۱) هر کشور عضو اتحادیه از تاریخ این سند و هر زمان قبل از این که به مواد ۱ تا ۲۱ و این پیوست متعهد شود می‌تواند اعلام کند:

یک) اگر کشوری است که به مواد ۱ تا ۲۱ و این پیوست متعهد شده است صلاحیت استناد به استفاده از اختیارات مذکور در بند ۱ ماده ۱ را دارد، که مقررات مواد ۲ یا ۳ یا هر دو را، نسبت به آثاری که کشور خاستگاه آن کشوری است که در اجرای قسمت ۲ زیر، اجرای این مواد را نسبت به این قبیل آثار می‌پذیرد، یا کشوری است که به مواد ۱ تا ۲۱ و این پیوست متعهد است؛ چنین اعلامی می‌تواند به جای ماده ۲ به ماده ۵ اشاره داشته باشد.

دو) که اجرای پیوست حاضر را نسبت به آثاری که کشور خاستگاهش است توسط کشورهایی که اعلامی به استناد بند ۱ فوق انجام داده اند یا اختطاری وفق ماده ۱ صادر کرده اند، می‌پذیرد.

۲) هر اعلامی که مطابق بند ۱ انجام می‌شود باید نوشته بوده و به دبیر کل تودیع شود. این اعلام از تاریخ تودیع موثر است.